

*Pomagamy
sobie
w pracy*

ROK XXXVII NR 1 1992 R.

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

IM. EMANUELA SMÓLKI W OPOLU

WOJEWÓDZKA BIBL PUB
W OPOLU

POMAGAMY SOBIE W PRACY

Półrocznik instrukcyjno-metodyczny

**Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smożki
w Opolu**

ROK XXXVII NR 1 1992 R.

Redaguje kolegium w składzie:

Ireneusz Chudy - przewodniczący
Joanna Czarkowska-Pasierbińska - sekretarz
Hanna Jamry, Piotr Polus, Anna Śliwińska

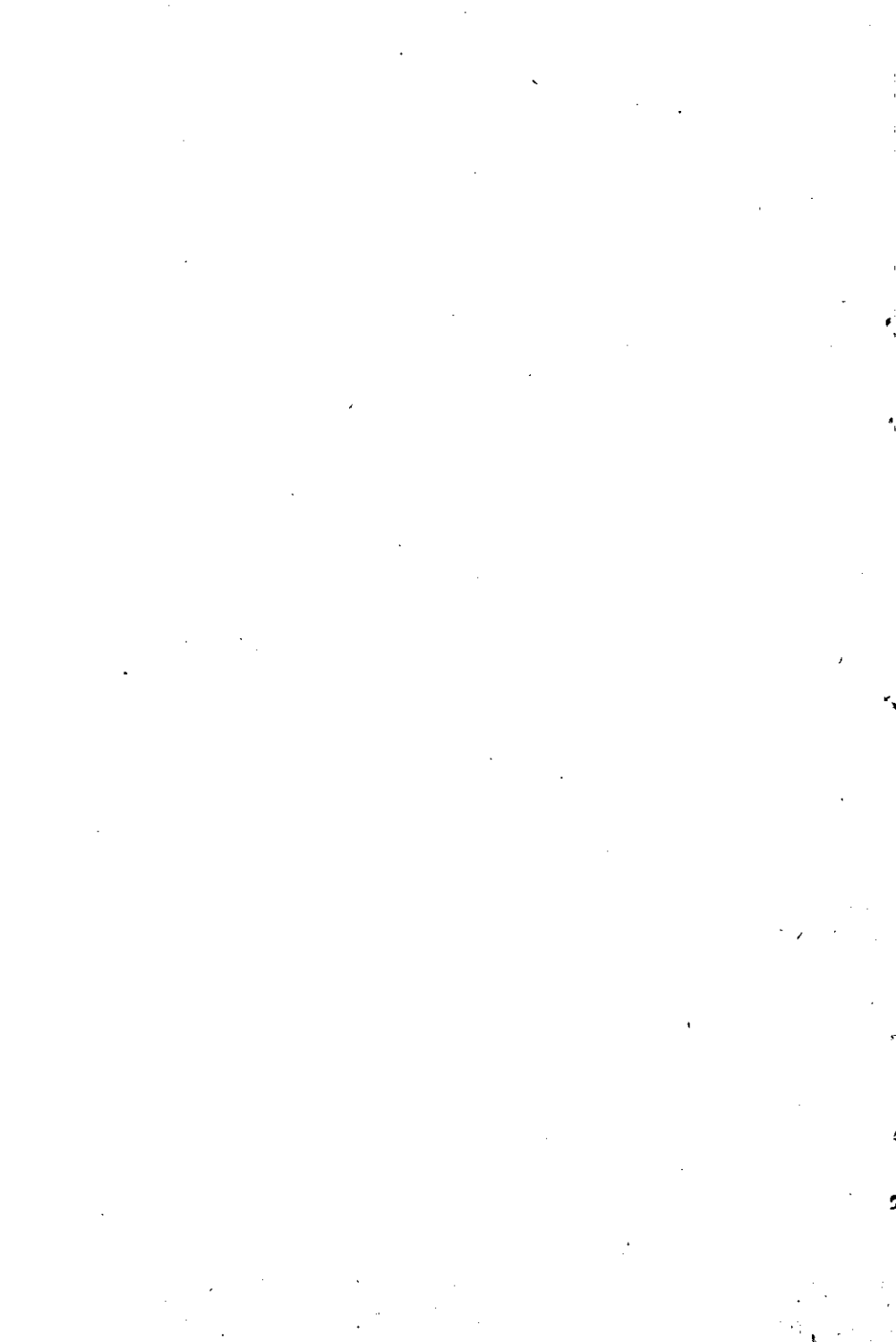
Projekt okładki - Janusz Młynarski

Stacja Małej Poligrafii
Wojewódzkiej Biblioteki
Publicznej w Opolu
Zlec. 50/VIII/92 nakład 110 egz.

SPIS TREŚCI

Strona

1. Małgorzata Balwierczak	- Biblioteki zakładowe w województwie opolskim	5
2. Alicja Bujak	- Jak pomóc sobie i innym? Rzecz o organizacji księgarni	13
3. Jacek Wodzyński	- Błędy spotykane podczas kontroli księgozbioru. Dokumentacja po skontrum	17
4. Iwona Niedojadło Piotr Bryś	- Impreza karnawałowa	31
5. Agnieszka Pilarska Joanna Ostrowska	- Zabawy karnawałowe mło- dych czytelników	35
6. Podręczniki dla szkoły podstawowej		39

MAŁGORZATA BALWIERCZAK

Biblioteki zakładowe w województwie opolskim

Wszelkie szkolenia, spotkania bibliotekarzy bez względu na to czy są to dyrektorzy, kierownicy czy pracownicy bibliotek, są okazją do wymiany poglądów i doświadczeń. Głównym tematem rozmów są na pewno sprawy finansowe: kto i ile ma pieniędzy na zakup książek, w jaki sposób biblioteka może "dorobić" wypożyczaniem videokaset czy sprzedażą książek. Powtarzają się pytania o to, jak rozpocząć działalność zarobkową i czy to się opłaca. Mnożą się wątpliwości i rozterki szefów. Problemów jest sporo, nie wszystkie do rozwiązania "od ręki". Bibliotekarze narzekają na brak stabilizacji prawnej, finansowej i organizacyjnej. Problemy nie dotyczą tylko bibliotek publicznych. Staneły przed nimi wszystkie biblioteki, w tym i zakładowe.

Biblioteki powstawały w wielu większych i mniejszych zakładach pracy. Tworzone były z darów załóg pracowniczych, funduszy organizacji związkowych. Uzupełniały sieć bibliotek publicznych upowszechniając książkę wśród pracowników i ich rodzin. Istnienie tych placówek regulowane było wieloma przepisami prawnymi np. "Instrukcja o organizacji bibliotek i ochronie majątku książkowego w związkach zawodowych" z 1955 r. ustalała związkową sieć biblioteczną, "Uchwała Prezydium Rządu Nr 941/55 z dnia 2 grudnia 1955 r. w sprawie zasad urządzania i finansowania placówek kulturalno-oświatowych w zakładach pracy oraz w sprawie pięc pracowników kulturalno-oświatowych" nakładała na administrację zakładów pracy obowiązek utrzymania biblioteki i jej pracowników. Z datą 14 listopada 1973 r. Sekretariat Centralnej Rady Związków Zawodowych wydał uchwałę w sprawie stosowania przez biblioteki związków zawodowych niektórych przepisów ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 r. o bibliotekach. W 1974 r. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych i Minister Kultury i Sztuki wydali wytyczne w sprawie wynagradzania pracowników bibliotek związkowych.

Oprócz przepisów ogólnych pojawiły się także przepisy resortowe. W 1968 r. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego wydał zarządzenie zasad wynagradzania pracowników kulturalno-oświatowych i bibliotecznych w resorcie leśnictwa i przemysłu drzewnego. Podobne akty prawne wydał: Minister Zdrowia i Opieki Społecznej (1971 r.), Minister Komunikacji (1974 r.), Minister Rolnictwa (1974 r.), Minister Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej (1978 r.), itd.

Można zaryzykować stwierdzenie, że rok 1980 zburzył spokój bibliotek związkowych. Po zaprzestaniu działalności CRZZ istnienie bibliotek w niektórych środowiskach zakładowych zostało zagrożone. Wystąpiły zapędy likwidatorskie, w wyniku których np. Zakłady Urzędzeń Przemysłowych w Nysie przekazały księgozбір swojej biblioteki związkowej Miejskiej i Gminnej Bibliotece Publicznej w Nysie.

Przyznać jednak trzeba, że liczba bibliotek zakładowych nigdy nie była stała. W 1954 r. w województwie opolskim istniało 188 bibliotek związkowych i 541 punktów bibliotecznych. W 1956 r. władze związkowe przystąpiły do reorganizacji sieci placówek podległych związkom oraz zweryfikowały najgorzej pracujące. W rezultacie zmniejszyła się liczba tych placówek. Lata 60-te to korzystna atmosfera. W końcu 1965 r. w naszym województwie liczba bibliotek związkowych osiągnęła 215 jednostek. W 1973 r. w wyniku przeglądu i weryfikacji bibliotek ustalono, że na terenie województwa opolskiego działały 103 placówki. Liczba ta ponownie zmniejszyła się na skutek zmian administracyjnych w kraju, komasacji i reorganizacji tych placówek.

Chcąc uregulować sprawę działania bibliotek zakładowych, ujednoczyć ich organizację, a także podnieść ich rangę w zakładach pracy Ministerstwo Kultury i Sztuki w uzgodnieniu z Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych opracowało i opublikowało "Wytyczne Nr 1 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 5 marca 1987 r. w sprawie działalności i organizacji bibliotek zakładowych" (Dz.Urz. Kult. i Sztuki Nr 1 z 20 marca 1987 r. poz. 9).

Z wprowadzeniem "Wytycznych" w życie było różnie. Biblioteki duże, preżne, z doświadczoną kadrą, których organizatorem były bogate zakłady, nadal działały bez większych problemów.

W zakładach małych, szukających rezerw finansowych "Wytyczne" sytuacji nie poprawiły.

Zmiany zachodzące w systemie zarządzania i funkcjonowania gospodarki nie oszczędziły bibliotek. Przekształcenia własnościowe, oszczędności finansowe, zmiany w zatrudnieniu, profilu produkcji zmieniły spojrzenie na biblioteki. Okazywało się bowiem często, że jest to piąte koło u wozu - dochodów nie przynosi, a utrzymanie kosztuje.

Ze sprawozdań bibliotek zakładowych, które co roku wpływają do WBP wynika, że kurczy się sieć tych placówek. W 1988 r. informacje o swojej działalności przysłało 20 bibliotek, a w 1991 już tylko 8. Ponieważ te 8 bibliotek przysyła sprawozdania regularnie od lat, na ich przykładzie najłatwiej można prześledzić zachodzące zmiany.

Dwie spośród tych 8 bibliotek znajdują się na terenie zakładów pracy; są to Biblioteka Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Branicach i Biblioteka Fabryki Maszyn i Urzędzeń "FAMAK" w Kluczborku. Pozostałe biblioteki mieszczą się przeważnie w zakładowych domach kultury i pełnią funkcję biblioteki środowiskowej. Lokalizacja ta jest stała od lat.

W bibliotekach zakładowych w 1988 r. zatrudnionych było 16 pracowników w tym 13 w pełnym wymiarze czasu, z których 8 miało wykształcenie bibliotekarskie. W 1991 r. było 12 pracowników (10 - pełnozatrudnionych, w tym 3 z wykształceniem bibliotekarskim). Biblioteka ZNTK w Opolu i Biblioteka Fabryki Maszyn i Urzędzeń "FAMAK" w Kluczborku mają obsadę niepełnoetatową. Rok 1991 przyniósł zmiany - zmniejszono wymiar ryczałtu w Bibliotece ZNTK w Opolu, natomiast etat w Kluczborku zamieniono na ryczałt po zmianie pracownika. Zmniejszono zatrudnienie w Bibliotece Zakładów Azotowych w Kędzierzynie - Koźlu z 4 etatów i 1 ryczałtu na 3 etaty, natomiast w Bibliotece ZDK Huty "Małapanew" w Ozimku z 3 etatów i ryczałtu na 2 etaty.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę książek zakupionych przez biblioteki zakładowe w ostatnich czterech latach.

Lp.	Biblioteka	Liczba zakupionych książek			
		1988	1989	1990	1991
1.	BRANICE-Woj.Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych	310	260	265	75
2.	GÓRAŹDŹE-Zakłady Cementowo-Wapiennicze	991	201	-	-
3.	GÓRAŹDŹE-ZC-W Bibl.OCK w Krapkowicach	1.926	1.479	488	86
4.	KĘDZIERZYN-KOŹLE - Zakłady Azotowe	1.849	1.653	brak danych	321
5.	KLUCZBORK-Fabryka Maszyn i Urządzeń "FAMAK"	803	768	74	-
6.	OPOLE-ZNTK	110	65	44	-
7.	OZIMEK-Huta "Małapanew"	1.163	1.994	593	-
8.	ZDZIESZOWICE-Zakłady Koksownicze	1.629	1.369	1.015	1.042
Ogółem		8.781	7.789	2.479	1.524

Analizując dane zawarte w tabeli można stwierdzić, że gwałtowny spadek liczby kupowanych książek nastąpił w 1990 r. Z ośmiu placówek jedynie ostatnia, Biblioteka ZDK Zakładów Koksowniczych w Zdzieszowicach, utrzymała poziom zakupu nowości. Drastyczne obniżenie nastąpiło w Bibliotece OCK w Krapkowicach, będącej własnością Zakładów Cementowo-Wapienniczych "Góraźdźe". Podobnie jest w bibliotece kluczborskiego "FAMAK-u" i Hucie "Małapanew" w Ozimku. W 1991 r. połowa z analizowanych placówek nie zakupiła ani jednej książki.

Biblioteka pracuje na rzecz tych, którzy chcą z niej korzystać. Brak czytelników stawia pod znakiem zapytania istnienie biblioteki.

Omawiane biblioteki zakładowe, oprócz bibliotek w Branicach i Kluczborku, są bibliotekami środowiskowymi tzn., że z ich zbiorów korzystają nie tylko pracownicy poszczególnych zakładów.

Liczbę czytelników w poszczególnych placówkach podano w poniższej tabeli:

Lp.	Biblioteka	Liczba czytelników			
		1988	1989	1990	1991
1.	BRANICE-Woj. Szpital dla Nerwowo i Psychiatrycznie Chorych	266	239	280	211
2.	GÓRAŹDŹE-Zakłady Cementowo-Wapiennicze	260	222	205	192
3.	GÓRAŹDŹE-ZC-W Bibl. OCK w Krapkowicach	434	393	372	404
4.	KĘDZIERZYN-KOŹLE -Zakłady Azotowe	2.097	1.797	brak danych	1.188
5.	KLUCZOBORK-Fabryka Maszyn i Urządzeń "FAMAK"	495	398	325	330
6.	OPOLE - ZNTK	171	39	35	36
7.	OZIMEK-Huta "Małapanew"	1.403	1.410	1.291	1.206
8.	ZDZIESZOWICE-Zakłady Koksownicze	686	631	577	434
ogółem		5.812	5.129	3.085	4.001

Spadek liczby czytelników nie jest więc tak znaczny jak to było w przypadku zakupu nowych książek.

Przypuszczalnie gdyby dane z roku 1990 uzupełnić informacją z biblioteki z Kędzierzyna-Koźła, liczba czytelników w tym roku zbliżona byłaby do 4 tys.

Zakłady, szukając oszczędności, ograniczają wydatki na zakup książek, zmniejszając obsadę kadrową, a często decydują się na ostateczne rozstrzygnięcie i wyzbywają się swoich bibliotek. Część z nich szukając rozwiązania zwraca się do bibliotek publicznych o przejęcie biblioteki zakładowej, dzięki czemu gromadzony nieraz przez lata księgozbiór nie ulega rozproszeniu czy zniszczeniu i nadal może służyć czytelnikom.

W 1990 r. przestały istnieć biblioteki Zakładów Tkanin Dekoracyjnych "Welur" w Kietrze (13.995 wol) i Zakładów Przemysłu Bawełnianego "Frotex" w Prudniku (27.164 wol.). Księgozbiory tych bibliotek zostały przejęte przez miejscowe biblioteki publiczne. W Kietrze na bazie księgozbioru biblioteki zakładowej powstała nowa filia miejska MiGBP.

Od marca 1991 r. była Biblioteka ZDK "Lech" Zakładów Chemicznych "Blachownia" (18.112 wol.) działa jako Filia nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu.

Nieco inaczej rozwiązano sprawę biblioteki Huty "Andrzej" w Zawadzkiem (16.076 wol.). Księgozbiór beletrystyczny tej zlikwidowanej w połowie 1990 r. placówki przekazano do miejscowej szkoły średniej, a popularnonaukowy - bibliotece technicznej Huty.

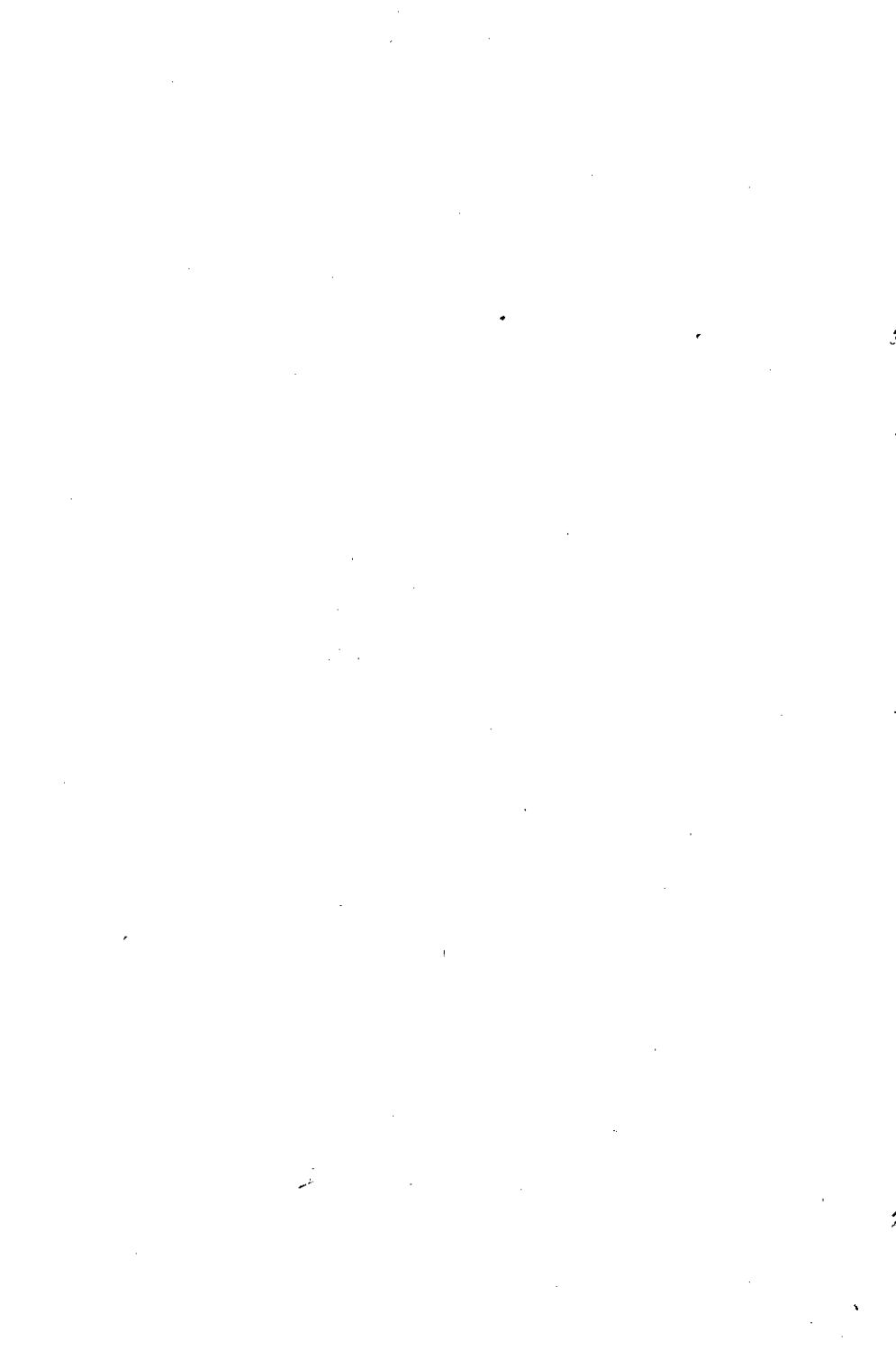
Takie załatwienie sprawy nie jest jednak regułą. W listopadzie 1990 r. biblioteka FSO Warszawa Zakładu Samochodów Dostawczych w Nysie (13.868 wol.) została przeniesiona do piwnicy i od tego czasu nie działa. W 1991 r. zamknięto Bibliotekę Ogólną Zakładów Papierniczych w Krapkowicach (20.023 wol.) oraz Bibliotekę Zakładów Porcelitu Stołowego w Tułowicach (11.052 wol.). W sprawie księgozbiorów tych bibliotek nie podjęto jeszcze ostatecznej decyzji.

Biblioteki publiczne nie zawsze są zachwycone perspektywą przejmowania zbiorów bibliotek zakładowych. Wynika to z kilku przyczyn. Trzeba bowiem wykonać ogrom prac związanych z przejmowaniem biblioteki, najczęściej ciasne pomieszczenia nie pozwalają na dostawienie regałów.

Jakie są szanse przetrwania istniejących jeszcze w naszym województwie bibliotek zakładowych ?

Wydaje się, że działać będą te najsilniejsze, a właściwie te, których organizator jest w dobrej kondycji finansowej

i stać go będzie na utrzymywanie placówki kultury. Szansę tę ma chyba Biblioteka Zakładów Koksowniczych w Zdzeszowicach. Cień niepewności pojawił się nad bibliotekami Zakładów Cementowo-Wapienniczych "Góraźdże" i Huty "Małapanew" . MBP w Kędzierzynie-Koźlu przewiduje przejęcie w II półroczu br biblioteki ZDK "Chemik" Zakładów Azotowych "Kędzierzyn" i jej filii na Osiedlu Azoty. Mniejsze biblioteki (w Branicach, Kluczborku i Opolu) mają nadzieję, że przetrwają jeszcze jakiś czas na dotychczasowych zasadach.
A jak będzie ? Czas pokaże.

ALICJA BUJAK

Jak pomóc sobie i innym ? Rzecz o organizacji księgarni

Perspektywy funkcjonowania bibliotek publicznych samorządy uzależniają od własnych możliwości finansowych, jak również dotacji z budżetu państwa. Obecny system finansowania samorządów lokalnych nie przewiduje wydzielania środków na kulturę. Spowodowało to pogorszenie kondycji finansowej placówek bibliotecznych.

W sytuacji ogólnego braku w gminach środków finansowych na realizację zadań i potrzeb stojących w hierarchii środowiska wyżej od potrzeb czytelniczych i kulturalnych, biblioteka "czekająca na pieniądze" sama niejako określa swój los: marna egzystencja lub likwidacja.

Nie zawsze bibliotekarz znajdzie zrozumienie dla spraw książki i czytelnictwa w samorządzie. Może ewentualnie liczyć na pomoc i życzliwe wsparcie własnych czytelników. Przede wszystkim jednak wypadałoby liczyć na samego siebie. Głos w obronie książki i biblioteki powinien być obowiązkiem każdego bibliotekarza. Dlatego właśnie teraz konieczna jest aktywna postawa pracowników bibliotek, ich pomysłowość i inicjatywa. Jest to również ważne i z tego względu, że obecnie w wielu środowiskach oprócz biblioteki nie działa już żadna placówka kulturalna. Bibliotekarz ma więc szansę stać się animatorem i organizatorem życia kulturalnego w tym środowisku.

Trudna sytuacja zmusza do innego myślenia, wywołuje potrzebę i szansę działań całkowicie nowych. Takimi działaniami są np. uruchamianie wypożyczalni wideo-kaset, świadczenie usług kserograficznych, sprzedaż prasy, wynajmowanie części pomieszczeń bibliotecznych. Działania takie przynoszą większe lub mniejsze dochody.

Innym pomysłem na wypracowanie własnych dochodów może być organizacja księgarni. Oferta wydawnicza jest bowiem bardzo bogata i atrakcyjna dla ludzi interesujących się książką.

Natomiast utrudniony jest dostęp do tej oferty niektórych środowisk. Jeśli bowiem w małych miastach funkcjonują jeszcze księgarnie, to w środowisku wiejskim należą one do rzadkości, a zapotrzebowanie tego środowiska na nową książkę, wbrew pozorom, wcale nie jest małe.

Jak zatem zorganizować małą księgarnię ?

Jeśli już bibliotekarz podejmie się realizacji takiego pomysłu, to najpierw musi znaleźć pomieszczenie na księgarnię.

Pomieszczenie przeznaczone na księgarnię należy wyposażać w kilka regałów, ladę lub stół. Do przechowywania pieniędzy konieczna będzie metalowa kaseca. Najważniejszą jednak sprawą jest nawiązanie współpracy z hurtownią lub kilkoma hurtowniami. Nie wszystkie hurtownie wymagają zezwolenia władz samorządowych na prowadzenie działalności handlowej. Wymogu takiego przestrzega np. Magazyn-Hurtownia mieszcząca się przy ul. Szpitalnej nr 1 w Opolu (tel. 394-24) działająca przy P.P. "Dom Książki".

Hurtownie dysponują bogatym zestawem tytułów z literatury pięknej dla dzieci, dla młodzieży i dorosłych oraz z literatury popularnonaukowej. Po dokonaniu wyboru zestawu tytułów i ustaleniu liczby egzemplarzy pracownik hurtowni sporządza spis (specyfikację) wybranych książek. Należność za wybrane partie książek reguluje się przy ich odbiorze gotówką lub potwierdzonym czekiem. Niektóre hurtownie przedłużają termin płatności do 10 dni od daty odbioru książek. Nie wszystkie hurtownie dostarczają książki własnym transportem do odbiorcy.

Książki w hurtowni kupuje się po cenach detalicznych lub hurtowych. Jeśli kupujemy książki po cenach detalicznych - to otrzymujemy od hurtowni 15 % marży. Jeśli natomiast kupujemy książki po cenach hurtowych, to wtedy sami ustalamy cenę detaliczną każdej książki. Cena ta winna być konkurencyjna w stosunku do ceny księgarskiej. Obecnie w handlu księgarskim marża ta, czyli różnica między ceną hurtową a ustaloną ceną detaliczną, wynosi do 25 %.

Częstotliwość zakupu książek w hurtowni zależy od bibliotekarza-księgarza.

Przywiezione do księgarni książki należy ułożyć na regałach alfabetycznie przynajmniej w podstawowych działach, np.:

- literatura piękna dla dzieci

- literatura piękna dla młodzieży
- literatura piękna dla dorosłych
- literatura popularnonaukowa (od 0 do 9 wg UKD)
- wydawnictwa encyklopedyczno-słownikowe.

Na regałach umieszczamy napisy informujące o rodzaju literatury. Na drzwiach wejściowych do księgarni oprócz napisu "KSIĘGARNIA" winna być zamieszczona informacja o dniach i godzinach otwarcia placówki.

Po zorganizowaniu księgarni należy jej działalność szeroko rozpropagować w środowisku poprzez informację ustną, afisze, plakaty, ulotki, pisemne zaproszenia, prasę lokalną. Należałoby także zadbać o reklamę książek znajdujących się w sprzedaży, np. poprzez wykazy lektur dla szkół, adnotowane zestawy książek dla hobbystów, specjalistów itp.

Decydując się na prowadzenie księgarni musimy dopełnić pewnych formalności w urzędzie skarbowym, a mianowicie:

- dokonać zgłoszenia rejestracyjnego
- pobrać deklarację na podatek obrotowy

Działalność handlową (handel książek) jaką będziemy prowadzić w naszej księgarni regulują przepisy:

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 kwietnia 1991 r. w sprawie stawek podatku obrotowego od osób fizycznych oraz nie będących jednostkami gospodarki społecznej, osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, ulg, zwolnień i trybu płatności tego podatku (Dz.U. nr 38 poz. 165 z 1991 r.)
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 6 kwietnia 1992 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie stawek podatku obrotowego od osób fizycznych oraz nie będących jednostkami gospodarki społecznej osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, ulg, zwolnień i trybu płatności tego podatku (Dz.U. nr 32 poz. 141 z 1992 r.).

Organizacja i prowadzenie księgarni przez bibliotekę publiczną na pewno znajdzie akceptację lokalnej społeczności i lokalnego samorządu. Mieszkańcom bowiem ułatwi dostęp do bieżącej produkcji wydawniczej, a samorządowi pomoże w finansowaniu

bibliotek.

Aby księgarnia mogła dysponować szerokim wachlarzem tytułów z bieżącej produkcji wydawniczej, wskazane byłoby korzystanie z usług kilku hurtowni. W Opolu orócz Magazynu - Hurtowni przy ul. Szpitalnej i działają jeszcze:

**Skład Księgarski
"EWA"**

WZORCOWNIA

ul. Fabryczna 1 b24
45-951 OPOLE
tel. 333-24 w. 27

BIURO

ul. Rodziewiczówny 4
45-951 OPOLE
tel. 374-26 w. 28

**Dolnośląskie przedsiębiorstwo
wielobranżowe PPW "KWADRO"**

spółka z o.o.

Hurtownia Książek i Art. Papierniczych
"Opolski Ambaras"

ul. Ozimska 48 B /pływalnia/ tel. 338-22
OPOLE

JACEK WODZYŃSKI

Błędy spotykane podczas kontroli księgozbioru. Dokumentacja po skontrum

Podczas przeprowadzanych kontroli księgozbioru (skontrum) dostrzec można błędy wynikające z nieprawidłowego prowadzenia dokumentacji. Dotyczy to protokołów ubytków, ksiąg inwentarzowych, kartoteki kart książek i czytelników. Uściślijmy te błędy.

W protokołach ubytków często występuje podwójne ubytkowanie jednej pozycji o tym samym numerze inwentarzowym. Bierze się to stąd, że książka, którą wpisano do protokołu ubytków nie została wykreślona z inwentarza. Po jakimś czasie pozycja ta uznana za zaginioną zostaje po raz drugi umieszczona w innym protokole ubytków i dopiero teraz wykreślona z inwentarza. Mamy więc jedną książkę znajdującą się w różnych protokołach ubytków pod dwoma ich numerami. Jak teraz tę pomyłkę usunąć? Nie jest to łatwe, gdyż protokoły ubytków mamy podliczone i każda pozycja wykreślona z inwentarza posiada swój numer. Należy więc wyszukać w bibliotece książkę zacytaną, przeznaczoną w przyszłości do selekcji, o tej samej cenie, co pozycja podwójnie ubytkowana. Z kolei pod jednym z numerów ubytków pozycji podwójnie wykreślonej z inwentarza zaklejamy białym paskiem papieru jej numer inwentarzowy, tytuł, a na to miejsce wpisujemy numer inwentarzowy, tytuł, autora wyszukanej wcześniej pozycji. Cena pozostaje bez zmian. A więc zgadza się nam wartość i liczba ubytków. Oto przykład:

Nr bie- żący	Nr inwen- tarza	Autor-Tytuł-Tom	Cena lub war- tość zł	Dwagi
1	2	3	4	5
1	001	H.Sienkiewicz. Potop t-1	25,-	884-3/75

1	2	3	4	5
2	002	A.Mickiewicz. Pan Tadeusz	30,-	884-3/74
3	003	Encyklopedia PWN	2.000,-	02/73
4	001	H.Sienkiewicz. Potop t-1	25.-	884-3/75
4	006	A.Zbych.Stawka większa niż...	25,-	884-3/75

Numer bieżący 1 i 4 to pozycja podwójnie ubytkowana.
 Ubytek o numerze inwentarzowym 006 naklejamy na ubytek pod numerem bieżącym 4 /numer inwentarzowy 001/.

Również w dokumentacji ubytków można spotkać takie pomyłki, jak:
 - przeskoki w numeracji ubytków (np. numer 105, a następny zamiast 106 jest 109, 110...)

- książka ubytkowana zapisana w protokole ma niezgodny zapis tytułu z księgą inwentarzową

W związku z koniecznością zlikwidowania tych błędów potrzebne jest przeprowadzenie skontrum ubytków. Najdokładniej można zrobić je w następujący sposób:

1. Przygotowujemy odpowiednią liczbę karteczek (nie wykorzystane karty katalogowe dzielimy na dwie części) oraz podłużne pudełko
2. Na podstawie protokołów ubytków ułożonych od numeru 1 do numeru ostatniego zakładamy kartotekę ubytków z przygotowanych karteczek. Wpisujemy z protokołu ubytków, w górnej części karteczki: numer inwentarzowy, autora, tytuł (w skrócie), w dalszej części numer ubytku. Sprawdzamy również w księdze inwentarzowej, czy zapis zgadza się z protokołem.
 Wzór karteczki:

autor	nr inw.
tytuł	np. 3101
nr. ubytku	np. 5

3. Układamy kartotekę wg numerów ubytków, sprawdzając dokładnie, czy ułożone są kolejno -
4. Jeżeli zauważymy wolne numery ubytków, natychmiast je odnotowujemy. Później w te wolne numery wpisujemy pozycje przeznaczone w przyszłości do wykreślenia z inwentarza, pamiętając, że należy sporządzić protokoł ubytków z uwagą "przeskok w numeracji". Ponieważ nastąpiła zmiana wartości książek w protokole, trzeba przekazać wyjaśnienie do księgowości.

Skontrum ubytków pozwoli wyjaśnić nam również niezgodność zapisu tytułu z protokołu ubytków z księgą inwentarzową. Jeżeli po wyeliminowaniu błędu zmieni się wartość pozycji, także trzeba to wyjaśnić z księgowością.

Innym błędem, który można dostrzec podczas skontrum jest fakt, że książka posiada dwie karty. Jedną na półce, gdzie się znajduje, drugą zaś w kartotece wypożyczeń. Bierze się to stąd, że zaraz po zwróceniu książki przez czytelnika karta nie jest od razu włączona do książki, lecz nadal znajduje się w kartotece. Po pewnym czasie bibliotekarz przenosząc książkę na półkę stwierdza w niej brak karty. Myśląc, że karta zaginęła wypisuje nową i stawia książkę wraz z kartą na swoje miejsce na półce. Dlatego dana pozycja ma dwie karty. Z tej przyczyny bibliotekarz ma nieraz niesłuszne pretensje do czytelników, że nie oddają książek. Powinno się zwrócić uwagę na to, żeby zaraz po przyjęciu od czytelnika książki, jej karta znalazła się we właściwym miejscu.

Często zdarza się też, że w bibliotece znajdują się pozycje o takich samych numerach inwentarzowych. Jest to wynikiem pomyłek zaistniałych podczas inwentaryzowania książek. Ten błąd trzeba zaraz po stwierdzeniu wyeliminować. Należy sprawdzić w książce inwentarzowej, która książka ma prawidłowy numer. Po tym odkładamy pozycję o nieprawidłowym numerze inwentarzowym i sprawdzamy w katalogu. W ten sposób powinniśmy odnaleźć prawdziwy numer książki. Często się zdarza, że właściwym numerem inwentarzowym z dwóch książek o tych samych numerach jest kolejna pozycja w książce inwentarzowej.

Przykład:

Mamy dwie książki o numerze inwentarzowym 101:

A.Mickiewicz: Pan Tadeusz

oraz H.Sienkiewicz: Krzyżacy

a w księdze inwentarzowej jest:

Data wpi- su	Nr in- wenta- rza	Znak miejsca (sygna- tura)	Autor - twórca	Tytuł-Tom-Rocznik
1	2	3	4	5
	101		A.Mickiewicz	Pan Tadeusz
	102		H.Sienkiewicz	Krzyżacy
	103			

Należy się liczyć z tym, że podczas skontrum odnajdziemy wiele książek wykreślonych z inwentarza, nie będących na stanie biblioteki, a znajdujących się jednak w placówce. Przyczyną tego zjawiska jest to, że czytelnicy zwracają po latach książki dawno już ubytkowane. Pozycje te trafiają na półki, a później są ogólnie udostępniane. Właśnie podczas skontrum mamy szansę odnaleźć i odłożyć te pozycje. Jest to możliwe w trakcie nanoszenia na arkusze kontrolne numerów książek znajdujących się na półkach, pod warunkiem, że wcześniej zaznaczono w arkuszach kontroli książki ubytkowane. Po odłożeniu książek wykreślonych z inwentarza kierownik biblioteki podejmuje decyzję, które z powyższych pozycji nadają się do dalszego udostępniania. Wybrane pozycje inwentaryzuje się ponownie pod kolejnymi numerami inwentarzowymi.

Często spotykanym błędem podczas kontroli księgozbioru jest nieprawidłowe prowadzenie ksiąg inwentarzowych. I tak na przykład inwentaryzuje się pozycję pod numerem 1037, a następną zamiast pod numerem 1038, np. pod 1058. Po 1058 wpisuje się dalej 1059, 1060...

	1036		A.Mickiewicz	Pan Tadeusz
	1037		H.Sienkiewicz	Szkice węglem
	1058		A.Garlicki	Przewrót majowy
	1059		M.Konopnicka	Na jagody
	1060		K.Żygulski	Wartości i wzory kultury

W tej sytuacji ostatni numer inwentarza nie będzie się zgadzał z numerem faktycznym o 21 pozycji. Rozbieżność taką jest bardzo trudno usunąć. Trzeba by przepisywać księgi inwentarzowe od momentu stwierdzenia błędu, co praktycznie jest niemożliwe do zrealizowania. W takim wypadku powinno się umieścić notatkę o powyższej pomyłce w uwagach i wnioskach pokontrolnych. Wówczas przed rozpoczęciem następnej inwentaryzacji księgozbioru będzie wiadomo, że istnieje taka nieprawidłowość.

Aby w czasie inwentaryzacji księgozbioru stwierdzić i w jak najszybszym czasie zlikwidować przedstawione tu błędy, trzeba zachować właściwy porządek przy nanoszeniu na arkusze kontroli (Pu-B-161). Tak więc zaznaczać należy w następującej kolejności:

1. Ubytki (nanieść na arkusze kontroli przed rozpoczęciem skontrum)
2. Książki znajdujące się na półkach
3. Książki będące w czasie kontroli u intrologatora, w punktach bibliotecznych
4. Książki znajdujące się u czytelnika
5. Braki bezwzględne (nanosi się na podstawie protokołu braków względnych z poprzedniego skontrum)
6. Po naniesieniu wszystkich powyższych pozycji na arkuszach kontroli (Pu-B-161) pozostaną puste miejsca. Są to braki względne, powstałe podczas aktualnie przeprowadzonej kontroli.

Błędy stwierdzone podczas trwania inwentaryzacji (skontrum) likwidujemy w miarę możliwości na bieżąco, gdyż w przypadku

odkładania na później o wielu z nich bardzo łatwo zapomnieć. Po zakończeniu skontrum komisja sporządza dokumentację kontroli księgozbioru. Obejmuje ona:

1. Protokół kontroli księgozbioru
2. Uwagi i wnioski z przeprowadzonej kontroli księgozbioru
3. Zestawienie do skontrum (krzyżówka)
4. Arkusze kontroli (Pu-B-161)
5. Protokół braków względnych (pierwsza strona- Pu-B-125, druga i następne strony- Pu-B-162)
6. Protokół braków bezwzględnych (Pierwsza strona- Pu-B-125, druga i następne strony- Pu-B-162)

Sporządzenie dokumentacji powinno odbywać się w następującej kolejności:

- a/ Podliczenie arkuszy kontroli (Pu-B-161)
- b/ Wykonanie zestawienia do skontrum (krzyżówki), co daje możliwość sprawdzenia czy podliczenia arkuszy kontroli są prawidłowe, nie zawierają pomyłek
- c/ Napisanie protokołu braków bezwzględnych (Pu-B-125, Pu-B-162). Protokół ten opracowuje się na podstawie protokołu braków względnych z poprzedniego skontrum. Należy także sprawdzić w księgach inwentarzowych cenę oraz tytuł każdej wpisywanej pozycji, gdyż w protokole z poprzedniej inwentaryzacji mogą być błędy
- d/ Opracowanie protokołów braków względnych (Pu-B-125, Pu-B-162) na podstawie ksiąg inwentarzowych
- e/ Napisanie protokołu kontroli księgozbioru
- f/ Wypisywanie uwag i wniosków oraz zaleceń do zrealizowania z przeprowadzonego skontrum.

Oto wzory i przykłady powyższych dokumentów:

1. Protokół kontroli księgozbioru

Protokół

z przeprowadzonej kontroli księgozbioru w

.....

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z Instrukcją Ministra Kultury i Sztuki z dnia 15 maja 1984 r., w sprawie zasad ewidencji ma-

teriałów bibliotecznych, ich wyceny i inwentaryzacji oraz odpisywania ubytków w tych materiałach.

Kontrolę przeprowadzono w dniach
Skład komisji
Przeprowadzono kontrolę całości księgozbioru
Posługując się arkuszami kontrolnymi.
Kontrolę przeprowadzono metodą
Poprzednia kontrola przeprowadzona była w okresie

W wyniku aktualnie przeprowadzonej kontroli stwierdzono:

Ostatni numer inwentarza
Zapisano w rejestrze ubytków
U czytelników stwierdzono
Na półkach znajdowało się
U intrologatora
W punktach bibliotecznych
Braki względne na sumę
Braki bezwzględne na sumę

Podpisy komisji:

W obecności:

.....
.....

.....

W protokole kontroli księgozbioru między innymi podaje się jaką metodą skontrum było przeprowadzone: pośrednią lub bezpośrednią. Metoda pośrednia ma miejsce wtedy, kiedy przewodniczący komisji nic bierze udziału w pracach inwentaryzacyjnych w placówce. Jest on jednak zobowiązany do przeprowadzania wyrywkowych kontroli czynności wykonywanych przez członków komisji, osobiście lub przez osoby wyznaczone (zgodnie z § 61.1 Instrukcji Ministra Kultury i Sztuki z dnia 15 maja 1984 r. w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych, ich wyceny i inwentaryzacji oraz odpisywania ubytków w tych materiałach).

Metoda bezpośrednia to taka, gdy przewodniczący komisji przez cały czas trwania skontrum przebywa w miejscu pracy komisji i ma stały nadzór nad czynnościami wykonywanymi przez jej członków.

2. Uwagi i wnioski z przeprowadzonej kontroli księgozbioru:

Uwagi i wnioski z przeprowadzonej kontroli
księgozbioru w, w okresie

1. Poprzednia kontrola przeprowadzona została w okresie
2. Aktualną kontrolę przeprowadzono w związku
(np. Zmiana kierownika placówki, zmiana pracownika, włamanie lub inne przyczyny losowe, konieczność przeprowadzenia skontrum zgodnie z Instrukcją Min.Kultury i Sztuki z dnia 15 maja 1984 r.)
3. Faktyczny stan księgozbioru po aktualnie przeprowadzonej kontroli księgozbioru przedstawia się następująco:
 - a) ostatni numer inwentarza
 - b) zapisano w rejestrze ubytków
 - c) książek znajdujących się podczas kontroli u czytelnika
 - d) na półkach znajdowało się
 - e) u introligatora
 - f) w punktach bibliotecznych
 - g) braki względne na sumę
 - h) braki bezwzględne na sumę
4. Na braków względnych stwierdzonych podczas skontrum w odnalazły się pozycje.
Pozostałe powtórzyło się. Stały się więc brakami bezwzględnymi.
(Teraz należy podać przyczyny powstania braków bezwzględnych, oraz uzasadnienie czy są one zawinione lub niezawinione).
Oto przykład:

"Analizując przyczyny powstania braków bezwzględnych komisja stwierdziła następujące fakty:

- Aktualnie stwierdzonych braków bezwzględnych wywodzi

się z braków względnych ze skonstrum z..... r.
Odnalazły się braki, t.j. % całości braków
względnych stwierdzonych w r.

- Placówka jest biblioteką posiadającą księgozbiór zarówno dla dorosłych jak i dla dzieci.
- Biblioteka ma dużą liczbę czytelników i wypożyczeń (podać liczbę).
- Wśród braków bezwzględów komisja nie stwierdziła szczególnie cennych i poszukiwanych pozycji.

Biorąc pod uwagę księgozbiór (podać wielkość księgozbioru), powyższe fakty oraz jakość braków bezwzględnych komisja postanowiła uznać te braki niezawinione". Jeżeli komisja uważa braki za zawinione, postępuje zgodnie z § 64.2, § 65, § 67 Instrukcji Min.Kultury i Sztuki z dnia 15 maja 1984 r., w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych, ich wyceny i inwentaryzacji oraz odpisywania ubytków w tych materiałach.

5. Podczas aktualnie przeprowadzonej kontroli komisja stwierdziła braków względnych. Są to braki powstałe w okresie (Należy określić czy liczba braków jest mała lub duża, krótko uzasadnić przyczyny ich powstania).

Oto przykłady:

"Biorąc pod uwagę..... letnią działalność placówki, liczbę wypożyczeń, wielkość księgozbioru, nie jest to liczba duża. Wśród braków względnych komisja nie stwierdziła szczególnie cennych i poszukiwanych pozycji. Istnieje także możliwość, że niektóre z tych braków odnajdą się".

6. Przykład:

"W bibliotece znajduje się kartoteka kart książek i czytelników zalegających ze zwrotem książek z lat, które pomimo wielokrotnych upomnień i akcji ściągania książek nie powróciły do biblioteki. Niektórzy z tych czytelników wyjechali na stałe poza granice kraju, wielu z nich zmieniło adres zamieszkania nie podając nowego. W związku z tym książek znajdujących w tej kartotece figuruje w arkuszach kontroli jako pozycje znajdujące się u czytelnika, ale

faktycznie nie wrócą już one do biblioteki".

7. Przykład:

"Występują rozbieżność w liczbie ubytków zapisanych w rejestrze, a ich faktycznym stanem stwierdzonym podczas kontroli o..... pozycji. Ostatni numer ubytku zapisany w rejestrze to (faktyczny stan ubytków.....).

ZALECENIA: (przykład)

1. Komisja stawia wniosek o wykreślenie z inwentarza pozycji uznanych za braki bezwzględne na podstawie załączonego protokołu w terminie do
2. Komisja stawia wniosek o wykreślenie z inwentarza książek, o których wiadomo, że nie powrócą do biblioteki. Termin do
3. Zlikwidować rozbieżność między liczbą ubytków zapisanych w rejestrze, a ich stanem stwierdzonym podczas kontroli. W tym celu przeprowadzić skontrum ubytków w terminie do
4. Braki względne w ilości wyjaśnić do następnego skontrum.
5. Inne zalecenia.

Podpisy komisji:

.....
.....
.....

Podpis kierownika placówki:

.....

3. Zestawienie do skontrum (krzyżówka):

Nr arkusza	Wykreślono z inwentarza	U czytelników	Na półkach	Braki względne	Braki bezwzględne	RAZEM
1	37	14	924	10	15	1000
2	-	-	251	3	-	254
RAZEM	37	14	1175	13	15	1254

Suma liczb w poziomie na wszystkich arkuszach kontroli musi wynosić 1000 (na przykładzie arkusza nr 1 w krzyżówce). Jedynie ostatni arkusz po dodaniu liczb poziomych da nam końcówkę ostatniego numeru inwentarza (na przykładzie arkusza nr 2 w krzyżówce-końcówka-254).

Ostatnie rubryki "Razem" w pionie są podsumowaniem: ksiązek wykreślonych z inwentarza, znajdujących się u czytelnika, na półkach, braków względnych, braków bezwzględnych. W wyniku dodania wszystkich liczb rubryk "Razem" poziomych i "Razem" pionowej otrzymamy ostatni numer inwentarza (na przykładzie - 1254).

4. Arkusze kontroli Pu-B-161:

	045	095	145	
	046	096	146	
	047	097	147	
	048	098	148	
	049	099	149	
	050	100	150	5
Dzielnik : sum.				
U czytelnika				
Na półkach: post.				
U analitycznych				
Na półkach				
Brak				
Suma	50	50	50	50

Arkusz kontroli

Wycinek
"arkusza kontroli"

Na arkuszu kontroli nanosi się w poszczególnych tysiącach numery inwentarzowe książek wykreślonych z inwentarza, znajdujących się u czytelnika, w punktach bibliotecznych, u introligatora, na półkach, uznanych za braki względne i bezwzględne. Zaznacza się przykładowo kolorami:

- wykreślone z inwentarza - kolorem czerwonym
- u czytelnika - kolorem zielonym
- w punktach bibliotecznych - kolorem brązowym
- u introligatora - krzyżyk skreślony długopisem
- na półkach - kolorem niebieskim
- braki bezwzględne - kolorem czarnym
- braki względne - kółeczko zakreślone ołówkiem

W dolnej części arkusza kontroli wpisuje się podliczone, wyszczególnione w "legendzie arkusza" pozycje. Ich suma w każdej pionowej rubryce powinna wynosić 50, a ogółem 1000.

5. Protokół braków względnych:

pierwsza strona - Pu-B-125

Przykład:

PROTOKÓŁ KOMISJI

w sprawie selekcji księgozbioru z dn. 1.05. 19 92 r.

nazwa placówki

Wpisano do rejestru ubytków

data _____ nr _____

Komisja w składzie: 1. Zofia Kowalska - przewodnicząca

2. Janina Nowak - członek

3. Mariola Cedrych - członek

braki względne

przyczyna

Nr Działy	Nr inwentarza	Autor-Tytuł-Tom	Cena lub wartość zł		Uwagi
1	2	3	4	5	6
1	003	H.Sienkiewicz. Szkice	80,-		884-3/79
2	120	A.Mickiewicz. Pan Tadeusz	200,-		884-3/82
3	1001	Z.Mienacki. Pan Samochodzik.	50,-		B-93/84

druga i następne strony - Pu-B-162

Załącznik do protokołu skontrum
do protokołu komisji selekcji

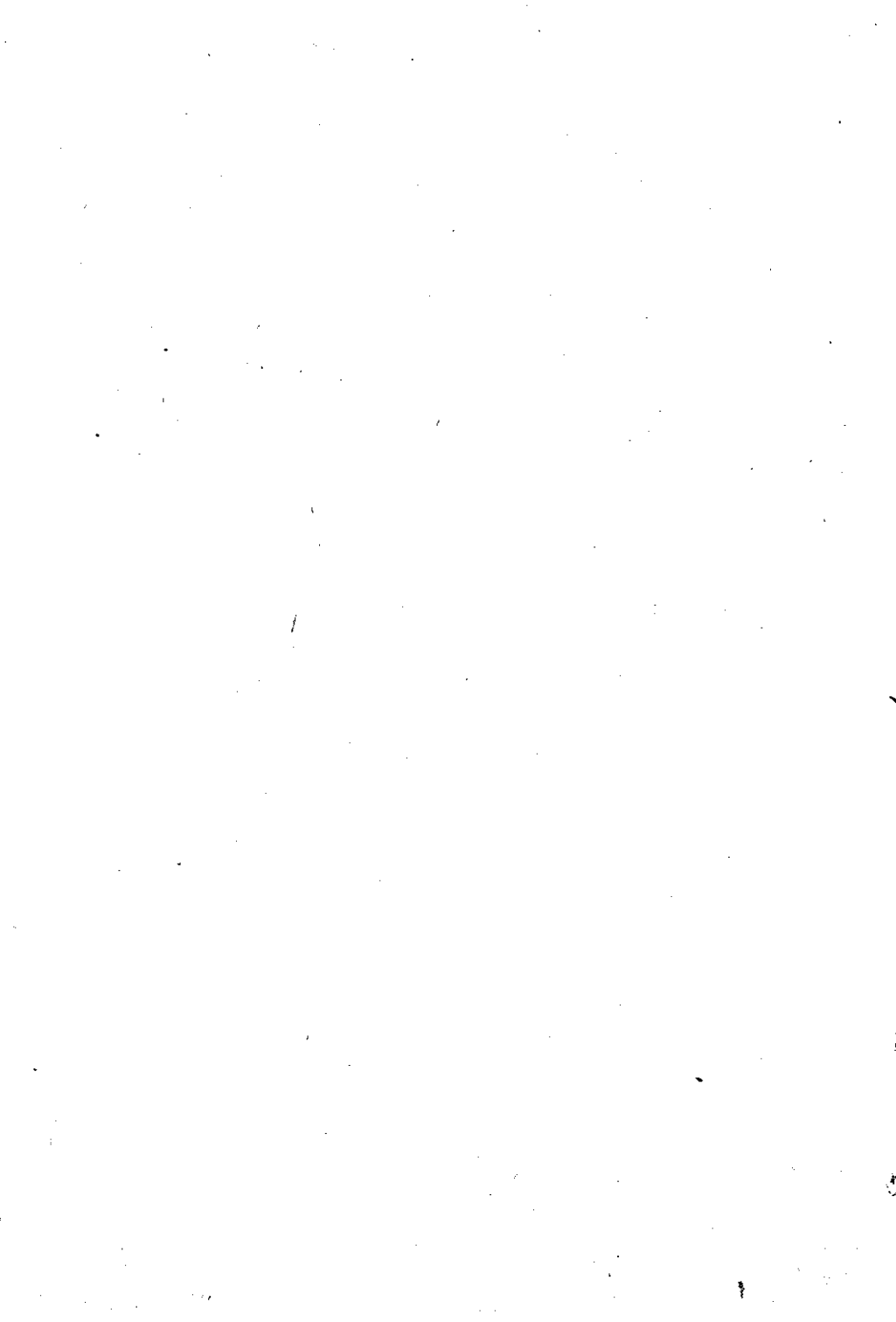
Wpisano do rejestru objadów
data _____ nr _____

Nr bielący	Nr inwentarna	Asas - Tytuł - Tom	Cena lub wartości si		Uwagi
1	2	3	4	5	6

6. Protokół braków bezwzględnych:

Jest to ten sam formularz co protokół braków względnych:
pierwsza strona - Pu-B-125, druga i następne strony
Pu-B-162.

Komisja po zakończeniu skontrum księgozbioru, podliczeniu i opracowaniu protokołu oraz wymienionych wyżej załączników żąda od kierownika kontrolowanej placówki pisemnego oświadczenia, że kontrola została przeprowadzona zgodnie z Instrukcją Ministra Kultury i Sztuki z dnia 15 maja 1984 (Dziennik Urzędowy nr 7 z dnia 9.10. 1984 r.), i że nie występuje on z żadnymi roszczeniami do działania komisji.

IWONA NIEDOJADŁO
PIOTR BRYŚ

IV rok Pedagogiki K-O
WSP W OPOLU

Impreza karnawałowa

1. Zabawa karnawałowa
2. Uczestnicy -uczniowie dwóch klas pierwszych, drugich lub trzecich
3. Liczba uczestników - do 45 osób
4. Miejsce - w zależności od możliwości: klasa szkolna lub sala w domu kultury, biblioteka
5. Przebieg imprezy:
 - powitanie dzieci,
 - "Tańczymy labado" - zabawa grupowa,
 - ogłoszenie zasad konkursu na Królową i Króla Balu,
 - wybór jury konkursu na Królową i Króla Balu /dwóch wychowawców i dwoje rodziców/,
 - "Dom mody" - konkurs,
 - "Dżungla, dżungla" - zabawa grupowa,
 - "Abecadłówka" - konkurs,
 - przypomnienie płaszu "Dżungla, dżungla",
 - "O jedno krzesło za mało" - konkurs,
 - przypomnienie zasad trwającego konkursu na Króla i Królową Balu,
 - "Licytacja" - konkurs,
 - wspólny taniec w rytm muzyki z kaset lub płyt,
 - poczęstunek,
 - wspólny taniec w rytm muzyki,
 - ogłoszenie półfinalistek i półfinalistów konkursu na Królową i Króla Balu,
 - finały konkursu na Królową i Króla Balu:
 - a/ chłopcy:
 - pokazać, jak zachowuje się wychowawczynie, gdy ma zły humor,

- ułożyć rozsypankę wyrazową,
- przedstawić siebie jako atletę.

b/ dziewczęta:

- pokazać, jak zachowuje się wychowawczyni, gdy ma zły humor,
 - narysować kota pisząc jednocześnie drugą ręką wyraz "kot",
 - zaprezentować swój strój /mini - pokaz mody/.
- ogłoszenie zwycięzców konkursu i ich wspólny taniec,
 - wspólny taniec wszystkich dzieci w rytm muzyki z kaset lub płyt,
 - zakończenie zabawy wykonaniem płaśu "Dżungla, dżungla".

6. Warunki realizacji:

- dekoracja sali,
- sprzęt grający /magnetofon lub adapter, dwie kolumny/,
- kasety lub płyty z nagraniami,
- kolorowa bibuła,
- gazety,
- sztuczne kwiaty,
- 4 igły, nici i nożyczki,
- kreda,
- piłka,
- krzesła,
- stoły,
- ciasto,
- zimne napoje,
- nagrody - ilość w zależności od możliwości finansowych.

7. Reklama:

- dwa tygodnie wcześniej wychowawcy klas ogłaszają termin zabawy oraz zapowiadają, iż będzie to bal przebierańców w stroje bohaterów literackich, w związku z czym każde dziecko powinno przyjść przebrane,
- tydzień wcześniej wychowawcy przypominają o zabawie,
- w przeddzień zabawy przypomnienie o imprezie.

Opis zabaw

"TAŃCZYMY LABADO"

Dzieci chodzą dookoła trzymając się za ręce i śpiewając:

Tańczymy labado, labado, labado,
tańczymy labado, małego walczyka.

Tańczą go harcerze, harcerze, harcerze,
tańczą go harcerze i małe zuchy też.

Po zaśpiewaniu piosenki dzieci zatrzymują się, a prowadzący pyta: "Rączki były?". Dzieci odpowiadają: "Były!". Wtedy prowadzący wymienia część ciała, za którą dzieci trzymać będą swoich sąsiadów z koła - dzieci trzymają się, chodzą dookoła i jednocześnie śpiewają powyższy tekst. Po każdym tańcu prowadzący wymienia kolejną część ciała, za którą należy chwycić sąsiada.

"DOM MODY"

Czworo dzieci otrzymuje zadanie: w ciągu 10 minut ubrać "klienta" /inne dziecko/ mając do dyspozycji gazety, bibułę, sztuczne kwiaty, nożyce, igłę z nićmi. Wygrywa ten, kto najśmiejśniej ubierze klienta.

"DŻUNGLA, DŻUNGLA"

Do słów piosenki wykonuje się ruchy obrazujące następujący tekst: Dżungla, dżungla, jaka wielka dżungla - rękami machamy nad głową; gdzie po ludzku tam nie gadał nikt - "kłapanie dłońmi"; mieszkał sobie w bambusowej chatce - pokazywanie obrysu domu; Ambo-Sambo, Ambo Dzielny Zuch - gładzenie dłońmi policzków; strusie mu się w pas kłaniają - głęboki ukłon; małpy na gitarach grają - ruch gry na gitarze; Ambo tu, Ambo tam, Ambo tu i tam - wskazywanie kciukami "za siebie".

"ABECADŁÓWKA"

Dziesięcioro dzieci siada w kółko. Osoba prowadząca toczy piłkę do jednego z nich i wymienia jakąś głoskę np. "p". Przywołaną dziecko ma natychmiast wymienić imię bohatera z książki lub tytuł książki rozpoczynającej się na daną literę, np. "Piotruś

Pan" lub "Puchatek". Po udzieleniu odpowiedzi piłeczka toczy się w kierunku prowadzącego zabawę. Jeżeli pada prawidłowa odpowiedź, prowadzący toczy piłkę do następnego dziecka. Jeżeli dziecko się pomyli lub nie odpowie - odpada z gry.

"O JEDNO KRZESŁO ZA MAŁO"

Stawia się osiem krzeseł w krąg. Dziewięcioro dzieci chodzi dookoła krzeseł w takt muzyki. Gdy muzyka zostanie przerwana, dzieci starają się usiąść na wolnym krześle. Dla kogo zabraknie wolnego krzesła - odpada z gry. Po każdym fragmencie utworu muzycznego odstawia się jedno krzesło. Zwycięża ten, kto usiadł na ostatnim.

"LICYTACJA"

Zabawa polega na licytacji na temat bohaterów występujących w książkach dla dzieci. Wybiera się troje dzieci. Prowadzący wymienia tytuły książki, np. "Kubuś Puchatek". Dzieci kolejno wymieniają imiona bohaterów. Jeżeli dziecko pomyli się lub nie odpowie - odpada z gry.

"ROZSYPANKA WYRAZOWA"

Przed zabawą prowadzący przygotowuje materiały. Na kartce z dużego bloku rysunkowego pisze wyraz bądź całe zdanie, np. przysłowie. Kartę tnie na kilka kawałków. Dziecko ma za zadanie ułożyć pocięte kawałki papieru w taki sposób, by móc odczytać ukryty wyraz lub zdanie.

Uwaga: zamiast wyrazów można układać pocięte obrazki.

"KONKURS NA KRÓLA I KRÓLOWĄ BALU"

Królem i Królową Balu zostaną te dzieci, które mają najbardziej pomysłowo wykonany strój / nie kupiony w sklepie, lecz wykonany/. Pod uwagę bierze się również udział w konkursach, zachowanie dzieci, zabawę z innymi, udaną prezentacją bohatera literackiego, za którego dziecko jest przebrane.

**AGNIESZKA PILARSKA
JOANNA OSTROWSKA**

IV rok Pedagogiki K-0
WSP w OPOLU

**Zabawy karnawałowe młodych
czytelników**

Zabawy zostały zorganizowane w Szkole Podstawowej nr 5 w Opolu, w klasie szóstej, w czasie karnawału 1992 r. Celem zabaw było szerzenie kultury literackiej wśród młodzieży szkolnej, urozmaicenie czasu spędzanego poza szkołą oraz ułatwienie uczniom integracji ich klasy. Być może owe zabawy i gry będą zorganizowane na wycieczkach, przerwach między lekcjami, czy nawet na spotkaniach prywatnych. Liczymy na to, że poprawią humory, pomogą we wzajemnym poznaniu się, ujawnią talenty, rozwiną zainteresowania. Zabawa może dotyczyć każdej małej grupy dzieci - również zespołu czytelniczego biblioteki.

Po przywitaniu dzieci zaczęliśmy bał "Sentymentalną orkiestrą", po czym kolejno prowadziliśmy zabawy i konkursy.

1. "SENTYMENTALNA ORKIESTRA"

Dzieci podzieliliśmy na cztery grupy.

Pierwsza grupa śpiewa słowa: "Piano, piano, pianoletto
piano, piano, pianolo"

Druga grupa śpiewa: "Fago, fago, fagoletto
fago, fago, fagolo"

Trzecia grupa śpiewa: "Piko, piko, pikoletto
piko, piko, pikolo"

Czwarta grupa śpiewa: "Trąbo, trąbo, trąboletto
trąbo, trąbo, trąbolo"

Po zaśpiewaniu przez pierwszą grupę swojego tekstu wchodzi druga grupa itd. Poprzednie grupy śpiewają nadal. Chodzi o jak najgłośniejsze zaśpiewanie swojej kwestii. Gdy skończy się czwarta grupa, wszyscy śpiewają słowa: "a, a, sentymentalna

orkiestra". Dobrze, gdy przy każdej grupie stoi "dyrygent". Zabawa jest bardzo dobra na początek, gdyż dzieci są po niej rozruszane i rozśpiewane.

2. ŁAŃCUCH TYTUŁÓW

W grze może brać udział cała grupa lub tylko zgłoszone dzieci. Gra polega na ułożeniu łańcucha tytułów różnych książek tak, aby ostatnia litera poprzedniego tytułu była pierwszą literą następnego. Np.: "Antek" - "Karolcia" - "Ania z Zielonego wzgórza" - "Alicja w krainie czarów" - "Wakacje z duchami". Wygra ten, kto pada najwięcej tytułów i wytrwa do końca. Odpada każdy, kto w odpowiednim czasie (10 sek.) nie odpowie prawidłowo.

3. "SZŁA DZIEWECZKA DO ŁASECZKA"

W znanej ludowej piosence zmienia się słowa na gesty, np. słowo "szła" - pokazuje się ruch schodzących palców lewej ręki po rękę prawej. Gesty wprowadza się systematycznie. Gdy ich jeszcze nie pokazujemy, to śpiewamy. Gesty można dowolnie wybrać.

Przykładowe gesty:

- "dzieweczka" - pokazujemy kształty dziewczyny lub wskazujemy na jakąś dziewczynę w grupie;
- słowo "do" - wyciągnięty, wskazujący palec;
- "cha, cha, cha" - bezgłośny uśmiech;
- "napotkała" - gest przywitania, podania ręki lub pomachania ręką;
- "myśliweczka" - ruch naśladujący strzelanie.

Jeśli ktoś się pomyli i zamiast pokazywać śpiewa, zaczynamy od początku.

4. "DESZCZE NIESPOKOJNE"

Do znanej piosenki z czołówki filmu "Czterej pancerni i pies" dołożone są symbolizujące słowa gesty. I tak.

- "Deszcze niespokojne" - palcami naśladujemy padający deszcz
- "potargały sad" - sąsiadowi obok czochramy fryzurę
- "a my na tej wojnie" - naśladujemy strzelaninę

- "ładnych parę lat" - pokazujemy 6 palców
 - "do domu wrócimy" - maszerujemy w miejscu
 - "w piecu napalimy" - naśladujemy rąbanie drzewa
 - "nakarmimy psa" - gest jakbyśmy podawali psu miskę
 - "przed nocą zdamy" - maszerujemy w miejscu
 - "tylko zwyciężymy" - symbol "Viktorii" (V)
 - "bo to ważna gra" - naśladujemy rozdawanie kart.
- Zabawę można powtarzać tłumacząc, że jest to następny odcinek.

5. KONKURS Z KLAMERKAMI

Do konkursu potrzebnych jest 6 uczestników. Najlepiej 3 dziewczyny i 3 chłopców. Na ubraniu i ciele chłopców (np. na butach, uchu itp.) przypinamy klamerki do bielizny. Dziewczętom zasłaniamy chustkami oczy, i tak zdejmują z chłopców klamerki. Wygrywa najszybsza para. Nagrodą dla wygranej pary może być np. serek homogenizowany, smoczki lub inne dowcipne przedmioty.

6. CIOTKA Z AMERYKI

Dzieci siadają na krzeselkach w kręgu. Prowadzący zabawę zwraca się do osoby siedzącej obok słowami: "Przyjechała do mnie ciotka z Ameryki". Druga osoba pyta: Tak? A co ci przywiozła? - "Przywiozła mi młynek do kawy". W tym momencie wykonuje ruch kręcenia korbką młynaka. Osoba druga zwraca się do trzeciej tym samym zdaniem itd., aż rozmowa dojdzie do osoby prowadzącej, która dodaje do zabawy kolejne elementy, które "przywiozła ciotka". - rower - naśladujemy pedałowanie; - konia na biegunach - kołyszemy się do przodu i do tyłu - zegar z kukułką - mówimy: "cyk,cyk, kuku"; - hula-hop - kręcimy biodrami.

7. KONKURS NA NACIEKAWSZE PRZEBRANIE

Dzieci przebrały się za postacie literackie. Osoba przebrana prezentuje kilka cech swojego bohatera. Reszta dzieci doszukuje się podobieństw przebrania i podanych wcześniej cech ze znanymi sobie postaciami literackimi. Po prezentacji każdego z przebranych następuje głosowanie na najciekawsze przebranie.

Nagrodą w konkursie jest książka. Reszta otrzymuje nagrody pocieszenia - słodczyce.

8. "W STEPIE SZEROKIM"

Podobnie jak w zabawie "Deszcze niespokojne", do piosenki z czołówki filmu "Pan Wołodyjowski" dołożone są gesty.

Zabawę zaczynamy klęcząc.

- "W stepie szerokim" - ruch ręki ukazujący dużą przestrzeń
- "którego okiem" - pokazujemy oko
- "nawet sokolim" - rękoma naśladujemy skrzydła
- "nie zmierzysz" - ruch taki sam jak przy słowach " w stepie..."
- "wstań, unieś głowę" - wstajemy i podnosimy głowę
- "wsłuchaj się w słowa" - pokazujemy ucho
- "pieśni" - naśladujemy grę na skrzypcach
- "o małym rycerzu" - uginamy się w kolanach, jednocześnie pokazując gest zwycięstwa.

Powtarzamy kilka razy (następny odcinek).

9. KONKURS "MUMIA"

Do konkursu stają ochotnicze pary. Zabawa polega na owinięciu papierem toaletowym jednej osoby z każdej pary. Wygrywa najlepiej i najszybciej wykonana "mumia". Nagrodą jest nowa rolka papieru toaletowego.

Dekoracje przygotowały dzieci na lekcji plastyki. Czas na posiłek, zorganizowany przez rodziców, był wydzielony. Po zakończeniu zabaw dzieci tańczyły. Prawie wszystkie zabawy odbywały się w kręgu. Osoby prowadzące również były przebrane. Czas zabawy - 2 godziny.

Podręczniki dla szkoły podstawowej

Wysokie ceny podręczników szkolnych mogą okazać się nieprzystępne dla wielu uczniów i rodziców. Jeśli biblioteka publiczna zechce kupić do swoich zbiorów podręczniki dla uczniów szkół podstawowych, książki pomocnicze i książki dla nauczycieli, to powinna przy ich wyborze kierować się wskazaniami miejscowych pedagogów.

Każda księgarnia na pewno sprowadzi wybrane podręczniki z Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych (00-696 Warszawa, ul. Pankiewicza 3, tel. 628-24-91, 628-95-73, 20-50-84, telex 816132 WSiP, fax 6283304).

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne mają na sprzedaż:

A. Oddziały przedszkolne (dzieci 6-letnie)

1.	Przyłubscy E. i F., Szypowska K. - Mam 6 lat. Wyd. od 1988 r.
2.	Łada-Grodzicka A., Przyłubscy E. i F., Puchalska E. - Mam 6 lat. Materiały do ćwiczeń. Wyd. od 1988 r.
B. Klasy 1-3	
	Język polski Podręczniki
3.	Przyłubscy E. i F. - Litery. Nauka czytania. Kl. I. Wyd. od 1988 r.
4.	Przyłubscy E. i F. - Litery. Ćwiczenia. Kl. I. Wyd. od 1988 r.
5.	Przyłubscy E. i F. - Litery. Wycinanka. Kl. I. Wyd. od 1988 r.
6.	Słoińska I. - W szkole i na wakacjach. Wypisy dla klasy I. Wyd. od 1986 r.

7.	Laskowska R. – Język polski. Ćwiczenia dla klasy I – drugie półrocze. Wyd. od 1990 r.
8.	Falski M. – Elementarz. Wyd. od 1990 r.
9.	Badalska W. – Rośliemy razem. Wypisy dla klasy 2. Wyd. od 1979 r.
10.	Gawdzik W. – Piszę i opowiadam. Klasa 2. Wyd. od 1985 r.
11.	Gawdzik W. – Piszę i opowiadam. Ćwiczenia uzupełniające i sprawdziany. Kl. 2. Wyd. od 1985 r.
12.	Wróbel T. – Ćwiczenia w pisaniu dla klasy 2. Wyd. od 1992 r.
13.	Dobrowolska H. – Podajmy sobie ręce. Podręcznik do kształcenia literackiego w klasie 3. Wyd. od 1992 r.
14.	Badalska W. – Bliskie i najbliższe. Wypisy dla klasy 3. Wyd. od 1990 r.
15.	Gawdzik W. – Nasza mowa – nasz świat. Podręcznik dla klasy trzeciej szkoły podstawowej. Wyd. od 1980 r.
	Książki pomocnicze
16.	Jóźwicki T. – Język polski w klasie 3. Programy pracy indywidualnej uczniów. Wyd. od 1992 r.
17.	Metera H. – Poznaję głoski. Ćwiczenia dla klas przedszkolnych i zespołów reedukacyjnych. Wyd. od 1984 r.
18.	Patzerowa M. – Czytam, piszę i rysuję. Nowe ćwiczenia dla klasy I. Wyd. od 1992 r.
19.	Przyłubska E. – Ilustrowany słownik ortograficzno-gramatyczny dla klas I – III. Wyd. od 1983 r.
	Środowisko społeczno-przyrodnicze Podręczniki
20.	Gutowska H., Lelonek M., Wróbel T. – U nas. Środowisko społeczno-przyrodnicze. Podręcznik dla klasy I szkoły podstawowej. Wyd. od 1987 r.

21.	Reklajtis-Zawada A. – Nasz świat i my. Środowisko społeczno-przyrodnicze. Klasa 2. Wyd. od 1979 r.
22.	Reklajtis-Zawada A. – Nasz świat i my. Środowisko społeczno-przyrodnicze. Zeszyt ćwiczeń. Klasa 2. Wyd. od 1979 r.
23.	Kowalska E. , Krośkiewicz W. – Poznaję swój kraj. Środowisko społeczno-przyrodnicze. Klasa 3. Wyd. od 1991 r.
24.	Kowalska E. , Krośkiewicz W. – Poznaję swój kraj. Środowisko społeczno-przyrodnicze. Zeszyt ćwiczeń. Klasa 3. Wyd. od 1986 r.
Książki pomocnicze	
25.	Kownacka M. – Razem ze słonkiem. Część 1. Przedwiośnie. Wyd. od 1991 r.
26.	Kownacka M. – Razem ze słonkiem. Część 2. Wiosna. Wyd. od 1991 r.
27.	Kownacka M. – Razem ze słonkiem. Część 3. Lato. Wyd. od 1991 r.
28.	Kownacka M. – Razem ze słonkiem. Część 4. Złota jesień. Wyd. od 1991 r.
29.	Kownacka M. – Razem ze słonkiem. Część 5. Szaruga jesienna. Wyd. od 1992 r.
30.	Kownacka M. – Razem ze słonkiem. Część 6. Zima. Wyd. od 1992 r.
31.	Sikoruk Ł. Ł. – Fizyka dla najmłodszych. Wyd. od 1992 r.
Matematyka Podręczniki	
32.	Cydzik Z. – Matematyka dla klasy I szkoły podstawowej. Zeszyt 1. Wyd. od 1985 r.
33.	Cydzik Z. – Matematyka dla klasy I szkoły podstawowej. Zeszyt 2. Wyd. od 1985 r.
34.	Semadeni Z. – Matematyka 1. Zeszyt 1. Wyd. od 1992 r.
35.	Semadeni Z. – Matematyka 1. Zeszyt 2. Wyd. od 1992 r.
36.	Semadeni Z. – Matematyka 1. Zeszyt 3. Wyd. od 1992 r.

37.	Lankiewicz B., Semadeni Z. – Matematyka. Podręcznik dla klasy drugiej szkoły podstawowej. Wyd. od 1990 r.
38.	Lankiewicz B. , Semadeni Z. – Matematyka 2. Zeszyt ćwiczeń 1. Wyd. od 1990 r.
39.	Lankiewicz B. , Semadeni Z. – Matematyka 2. Zeszyt ćwiczeń 2. Wyd. od 1990 r.
40.	Józwicki T. – Matematyka. Podręcznik dla klasy trzeciej szkoły podstawowej. Wyd. od 1987 r.
41.	Józwicki T. – Matematyka. Zeszyt ćwiczeń dla klasy trzeciej szkoły podstawowej. Wyd. od 1987 r.
	Książki pomocnicze
42.	Grzesiak J. – Jak? Tak! Zbiór zadań z matematyki dla uczniów klasy I szkoły podstawowej. Wyd. od 1991 r.
43.	Grzesiak J. – Jak? Tak! Zbiór zadań z matematyki dla uczniów klasy II szkoły podstawowej. Wyd. od 1992 r.
44.	Grzesiak J. – Jak? Tak! Zbiór zadań z matematyki dla uczniów klasy III szkoły podstawowej. Wyd. od 1992 r.
45.	Żytomirski W., Szewrin Z. – Geometria dla najmłodszych. Wyd. od 1987 r.
	Muzyka Podręczniki
46.	Banasiewicz A. , Lipska E. – Elementarz muzyczny dla klasy I. Wyd. od 1985 r.
47.	Lipska E. – Muzyka 2. Wyd. od 1986 r.
48.	Jankowska L. , Wasilewska D. – Muzyka 3. Wyd. od 1987 r.
	Książki dla nauczycieli nauczania początkowego
49.	Cackowska M. – Rozwiązywanie zadań tekstowych w klasach I-III. Przewodnik metodyczny. Wyd. 1990 r.
50.	Cydzik Z. – Nauczanie matematyki w klasie pierwszej i drugiej szkoły podstawowej. Wyd. 1990 r.

51.	Dąbrowski A. – Praca – technika w klasach I–III. Wyd. 1986 r.
52.	Galant J. – Praca wychowawcza w klasach I–III. Wyd. 1989 r.
53.	Galant J., Sowa J. – Proces uspołecznienia dzieci w klasach początkowych. Wyd. 1991 r.
54.	Hemmerling W. – Zabawy w nauczaniu początkowym. Wyd. 1990 r.
55.	Jedut A., Pleskot A. – Nauczanie ortografii w klasach I–III. Wyd. 1991 r.
56.	Język polski w klasie 1. Przewodnik metodyczny pod red. S. Łukasik. Wyd. 1990 r.
57.	Kazberuk J. – Nauczanie pracy–techniki w klasach I–III. Zarys metodyki. Wyd. 1991 r.
58.	Kapica G. – Rozrywki umysłowe w nauczaniu początkowym. Wyd. 1990 r.
59.	Kościowa M. – Moje metody pracy w klasie pierwszej. Wyd. 1991 r.
60.	Kucharczyk S. – Podstawy nauczania początkowego matematyki. Wyd. 1991 r.
61.	Kujawiński J. – Doskonalenie pracy lekcyjno-domowej w klasach początkowych. Wyd. 1990 r.
62.	Lipska E., Przychodzińska M. – Muzyka w nauczaniu początkowym. Metodyka. Wyd. 1991 r.
63.	Lipska E. – Muzyka w klasie 2. Przewodnik metodyczny. Wyd. 1989 r.
64.	Metodyka zajęć plastycznych w klasach początkowych. Praca zbiorowa pod red. S. Popka. Wyd. 1987 r.
65.	Nauczanie początkowe matematyki. Tom 1. Praca zbiorowa pod red. Z. Semadeniego. Wyd. 1991 r.
66.	Nauczanie początkowe matematyki. Tom 2. Praca zbiorowa pod red. Z. Semadeniego. Wyd. 1991 r.
67.	Nauczanie początkowe matematyki. Tom 3. Praca zbiorowa pod red. Z. Semadeniego. Wyd. 1986 r.
68.	Nauczanie początkowe matematyki. Tom 4. Praca zbiorowa pod red. Z. Semadeniego. Wyd. 1988 r.

69.	Przychodzińska M. – Słuchanie muzyki w klasach I–III. Przewodnik do płytoteki. Wyd. 1990 r.
70.	Rozwijanie aktywności twórczej uczniów klas początkowych. Zarys metodyki pod red. J. Kujawińskiego. Wyd. 1990 r.
71.	Seweryn S., Sielczak J. – Praca-technika w klasach I–III. Zadania z żywienia i włókiennictwa. Wyd. 1982 r.
72.	Smoczyńska-Nachtman U. – Podajmy sobie ręce! Piosenki dziecięce różnych narodów z zabawami. Wyd. 1989 r.
	C. Klasy 4–8
	Język polski Podręczniki
73.	Nagajowa M. – Język polski. Polska mowa. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturalnego oraz ćwiczeń w mówieniu i pisaniu dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Wyd. od 1984 r.
74.	Wójcik J. – Język polski. Gramatyka i ortografia. Podręcznik dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Wyd. od 1985 r.
75.	Nagajowa M. – Język polski. Język i świat. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturalnego oraz ćwiczeń w mówieniu i pisaniu dla klasy piątej szkoły podstawowej. Wyd. od 1985 r.
76.	Jaworski M. – Język polski. Gramatyka i ortografia. Podręcznik do klasy piątej szkoły podstawowej. Wyd. od 1982 r.
77.	Nagajowa M. – Język polski. Polubić czytanie. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturalnego oraz do ćwiczeń w mówieniu i pisaniu dla klasy szóstej szkoły podstawowej. Wyd. od 1983 r.
78.	Jaworski M. – Język polski. Gramatyka i ortografia. Podręcznik dla klasy szóstej szkoły podstawowej. Wyd. od 1983 r.
79.	Sufin S. – Język polski. Mowa rodzinna. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturalnego dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1984 r.
80.	Dietrich J. – W ojczyźnie polszczyźnie. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturalnego dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1991 r.

81.	Wójcik J. – Język polski. Myśl i mowa. Podręcznik do ćwiczeń w mówieniu i pisaniu dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1984 r.
82.	Jaworski M. – Język polski. Gramatyka i ortografia. Podręcznik dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1984 r.
83.	Krajewski K. – Język polski. Echo z dna serca. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturalnego dla klasy ósmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1985 r.
84.	Nagajowa M. – Język polski. Odpowiednie dać rzeczy słowo. Podręcznik do ćwiczeń w mówieniu i pisaniu dla klasy ósmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1985 r.
85.	Strutyński J. – Język polski. Gramatyka i ortografia. Podręcznik dla klasy ósmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1985 r.
Książki pomocnicze	
86.	Cienkowski W. – Słownik szkolny. Synonimy. Wyd. od 1990 r.
87.	Jaworski M. – Podręczna gramatyka języka polskiego. Wyd. od 1989 r.
88.	Jaworski St. – Słownik szkolny. Terminy literackie. Wyd. od 1990 r.
89.	Jodłowski S., Taszycki W. – Słowniczek ortograficzny z zasadami pisowni dla uczniów szkoły podstawowej. Wyd. od 1973 r.
90.	Kryda B. – Krajobraz poezji polskiej. Antologia. Wyd. od 1986 r.
91.	Malczewski J. – Słownik szkolny. Nauka o języku. Wyd. od 1990 r.
92.	Nagajowa M. – Słowo do słowa. Wyd. od 1984 r.
93.	Stypka A. – Ćwiczenia gramatyczne w klasach 4–8. Wyd. od 1991 r.
94.	Wesołowska D., Wesołowski P. – Słownik szkolny. Ortografia. Wyd. od 1991 r.
95.	Wójcik J. – Nauka ortografii i interpunkcji. Wiadomości i ćwiczenia dla uczniów klas 4–6. Wyd. od 1986 r.
96.	Wójcik J. – Ortografii i interpunkcji nauczę się sam. Ćwiczenia i wiadomości dla uczniów klas 7–8 oraz szkół ponadpodstawowych. Wyd. od 1989 r.

Książki dla nauczycieli języka polskiego

97.	Chrzastowska B. – Lektura i poetyka. Wyd. 1987 r.
98.	Dietrich J. , Wójcik J. – Nauczanie języka polskiego w klasie 6. Wyd. 1985 r.
99.	Hausbrandt A. – Elementy wiedzy o teatrze. Wyd. 1990 r.
100.	Nagajowa M. – ABC metodyki języka polskiego dla początkujących nauczycieli. Wyd. 1990 r.
101.	Nagajowa M. – Kształcenie języka ucznia w szkole podstawowej. Wyd. 1985 r.
102.	Zadania do lektury dla klas IV–VI. Praca zbiorowa pod red. T. Patrzalka i G. Wichary. Wyd. 1990 r.
103.	Zadania do lektury dla klas VII–VIII. Praca zbiorowa pod red. T. Patrzalka i G. Wichary. Wyd. 1991 r.
104.	Podracki J. – Dydaktyka składni polskiej. Wyd. 1989 r.
105.	Rzęsikowski St. – Kształcenie literackie i kulturalne w klasie 8. Wyd. 1990 r.

**Historia
Podręczniki**

106.	Centkowski J., Syta A. – Historia. Z naszych dziejów. Podręcznik dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Wyd. od 1991 r.
107.	Kobyliński Sz. – Dzieje Polski. Podręcznik dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Wyd. od 1992 r.
108.	Koczerska M., Wipszycka E. – Historia. Świat przed wiekami. Podręcznik dla klasy piątej szkoły podstawowej. Wyd. od 1985 r.
109.	Szostakowski S. – Historia 6. Podręcznik dla klasy szóstej szkoły podstawowej. Wyd. od 1992 r.
110.	Kosman M. – Historia. Wielkość i upadek Rzeczypospolitej szlacheckiej. Wyd. od 1984 r.
111.	Milczarczyk M. , Szolc A. – Historia 7. Podręcznik dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1992 r.

112.	Szcześniak A. – Historia. Polska i świat naszego wieku. Lata 1918–1939. Wyd. od 1989 r.
113.	Szcześniak A. – Historia. Polska i świat naszego wieku od 1939 r. Wyd. od 1989 r.
114.	Głubiński T. – Historia 8. Podręcznik dla klasy ósmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1992 r.
	Książki dla nauczycieli historii
115.	Dydaktyka historii w szkole podstawowej. Praca zbiorowa pod red. J. Centkowskiego. Wyd. 1989 r.
116.	Polska w latach 1795 – 1864. Wybór tekstów źródłowych do nauczania historii. Wybór i oprac. J. Rusinowa. Wyd. 1986 r.
117.	Polska w latach 1864 – 1918. Wybór tekstów źródłowych do nauczania historii. Wybór i oprac. A. Galos. Wyd. 1988 r.
118.	Unger P. – Muzea w nauczaniu historii. Wyd. 1988 r.
	Biologia Podręczniki
119.	Stępczak K. – Biologia 4. Podręcznik dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Wyd. od 1987 r.
120.	Dziedzicka A. i in. – Biologia 5. Podręcznik dla klasy piątej szkoły podstawowej. Wyd. od 1982 r.
121.	Frejłak S. i in. – Biologia 6. Podręcznik dla klasy szóstej szkoły podstawowej. Wyd. od 1983 r.
122.	Korczak C., Zdunkiewicz L. – Biologia z higieną człowieka. Podręcznik dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1984 r.
123.	Stępczak K. – Biologia. Podręcznik dla klasy ósmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1985 r.
	Książki pomocnicze
124.	Gertlerowa S., Ogrzebacz L. – Sprawdzanie i utrwalanie wiadomości z botaniki w szkole podstawowej. Wyd. od 1986 r.

125.	Gertlerowie S. i K. – Sprawdzanie i utrwalanie wiadomości z zoologii w szkole podstawowej. Wyd. od 1986 r.
126.	Bobrzyńska E. – Sprawdzanie i utrwalanie wiadomości z nauki o człowieku w szkole podstawowej. Wyd. od 1987 r.
127.	Korczak C., Leowski J. – Problemy higieny i ochrony zdrowia. Wyd. od 1988 r.
128.	Mowszowicz J. – Przewodnik do oznaczania drzew i krzewów krajowych i aklimatyzowanych. Wyd. od 1989 r.
129.	Mowszowicz J. – Flora wiosenna. Przewodnik do oznaczania dziko rosnących wiosennych pospolitych roślin zielnych. Wyd. od 1987 r.
130.	Mowszowicz J. – Flora letnia. Przewodnik do oznaczania dziko rosnących letnich pospolitych roślin zielnych. Wyd. od 1987 r.
131.	Mowszowicz J. – Flora jesienna. Przewodnik do oznaczania dziko rosnących jesiennych pospolitych roślin zielnych. Wyd. od 1986 r.
132.	Pollock S. – Świat w niebezpieczeństwie. Powietrze. Wyd. od 1991 r.
133.	Pollock S. – Świat w niebezpieczeństwie. Lasy. Wyd. od 1991 r.
134.	Szaferowa J. – Poznaj 100 roślin. Wyd. od 1967 r.
135.	Wójcik Z. – By ziemia pozostawała piękna i zasobna. Wyd. od 1986 r.
	Książki dla nauczycieli biologii
136.	Chlebińska J. – Anatomia i fizjologia człowieka. Wyd. 1990 r.
137.	Dydaktyka biologii w szkole podstawowej. Praca zbiorowa pod red. D. Cichy. Wyd. 1991 r.
138.	Cichy D. – Gry dydaktyczne w nauczaniu biologii. Wyd. 1990 r.
139.	Stępczak G., Stępczak K. – Nauczanie biologii w klasie 4. Wyd. 1982 r.
140.	Stępczak G., Stępczak K. – Nauczanie biologii w klasie 8. Wyd. 1985 r.
	Geografia Podręczniki
141.	Kądziółka J. – Geografia 4. Krajobrazy Polski. Wyd. od 1990 r.

142.	Kądziółka J. – Geografia 4. Zeszyt ćwiczeń. Wyd. od 1987 r.
143.	Piskorz S., Zajęc S. – Geografia 5. Krajobrazy Ziemi. Wyd. od 1987 r.
144.	Zajęc S. – Geografia 5. Zeszyt ćwiczeń. Wyd. od 1987 r.
145.	Mordawski J. – Geografia 6. Ameryka, Afryka, Australia i Oceania. Wyd. od 1988 r.
146.	Mordawski J. – Geografia 6. Zeszyt ćwiczeń. Wyd. od 1986 r.
147.	Golec B., Nowak M., Przesmycka E. – Geografia 7. Europa i Azja. Podręcznik dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1991 r.
148.	Golec B., Nowak M., Przesmycka E. – Geografia 7. Zeszyt ćwiczeń. Wyd. od 1989 r.
149.	Licińska D. – Geografia 8. Polska. Wyd. od 1992 r.
150.	Licińska D. – Geografia 8. Zeszyt ćwiczeń. Wyd. od 1985 r.
	Książki pomocnicze
151.	Berne I., Licińska D. – Nowy stary świat. Wypisy geograficzne. Wyd. od 1990 r.
152.	Berne I., Licińska D. – Na wielkim lądzie. Wypisy geograficzne. Wyd. od 1990 r.
153.	Flis J. – Słownik szkolny. Terminy geograficzne. Wyd. od 1991 r.
154.	Świat w liczbach. Praca zbiorowa. Wyd. od 1991 r.
	Książki dla nauczycieli geografii
155.	Dydaktyka geografii w szkole podstawowej. Praca zbiorowa pod red. A. Dylkowej. Wyd. 1990 r.
156.	Licińska D. – Nauczanie geografii w klasie 8. Wyd. 1988 r.
157.	Piskorz S. i in. – Nauczanie geografii w klasie 5. Wyd. 1988 r.
158.	Tywoński K. – Nauczanie w pracowni geograficznej. Wyd. 1988 r.
159.	Winklewski J. – Nauczanie podstaw geografii. Wyd. 1988 r.

Matematyka Podręczniki	
160.	Łabanowska H. – Matematyka. Podręcznik dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Wyd. od 1987 r.
161.	Świst M., Zielińska B. – Matematyka 4. Podręcznik dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Wyd. od 1992 r.
162.	Zawadowski W. – Matematyka. Podręcznik dla klasy piątej szkoły podstawowej. Wyd. od 1985 r.
163.	Zawadowski W. – Matematyka. Podręcznik dla klasy szóstej szkoły podstawowej. Wyd. od 1986 r.
164.	Treliński G. Wachnicki E. – Matematyka. Podręcznik dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1984 r.
165.	Bryński M. – Matematyka 8. Podręcznik dla klasy ósmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1992 r.
Książki pomocnicze	
166.	Wojtan S., Demby A., Potaczek A. – Zbiór zadań z matematyki dla klasy 4 szkoły podstawowej. Wyd. od 1990 r.
167.	Anusiak J., Kaja J. – 55 lekcji o liczbach naturalnych. Książka pomocnicza dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Wyd. od 1992 r.
168.	Korczyc T., Nowakowski J. – Zbiór zadań z matematyki dla klas V–VI. Wyd. od 1987 r.
169.	Dróbka N., Szymański K. – Zbiór zadań z matematyki dla klas VII–VIII. Wyd. od 1986 r.
170.	Dworecka K., Kochanowski Z. – Konkursy matematyczne – wybór zadań. Wyd. od 1987 r.
171.	Krawcewicz Z. – Zadania dla uczniów klas V–VII uzdolnionych matematycznie. Wyd. od 1977 r.
172.	Grabowska B., Zasada B. – Zbiór zadań z egzaminów wstępnych z matematyki do szkół średnich. Wyd. od 1989 r.
173.	Świst M., Zielińska B. – Zbiór zadań z geometrii dla szkół podstawowych. Wyd. od 1991 r.

174.	Matematyka. Podręcznik dla klasy ósmej szkoły podstawowej. Praca zbiorowa pod red. S. Wołodźki. Wyd. od 1985 r.
175.	Jeleński Sz. – Lilavati. Wyd. od 1992 r.
176.	Jeleński Sz. – Śladami Pitagorasa. Wyd. od 1992 r.
177.	Ziarenka matematyczne 1. Praca zbiorowa. Wyd. od 1991 r.
178.	Ziarenka matematyczne 2. Praca zbiorowa. Wyd. od 1991 r.
179.	Ziarenka matematyczne 3. Praca zbiorowa. Wyd. od 1992 r.
180.	Ziarenka matematyczne 4. Praca zbiorowa. Wyd. od 1992 r.
181.	Encyklopedia szkolna. Matematyka. Wyd. od 1988 r.
	Książki dla nauczycieli matematyki
182.	Łabanowska H. – Nauczanie matematyki w klasie 4. Wyd. 1989 r.
183.	Nauczanie matematyki w klasie 8. Praca zbiorowa pod red. H. Kąkola. Wyd. 1987 r.
184.	Treliński G. – Nauczanie matematyki w klasie 7. Wyd. 1990 r.
	Fizyka Podręczniki
185.	Ginter J. – Fizyka. Podręcznik dla klasy szóstej szkoły podstawowej. Wyd. od 1984 r.
186.	Ginter J. – Fizyka. Podręcznik dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1985 r.
187.	Gładyszewska B., Jaśkowski F., Pilat M. – Fizyka 8. Część 1. Wyd. od 1991 r.
188.	Gładyszewska B., Jaśkowski F., Pilat M. – Fizyka 8. Część 2. Wyd. od 1992 r.
	Książki pomocnicze
189.	Antipin J. G. – Zadania doświadczalne z fizyki – kurs podstawowy. Wyd. od 1986 r.
190.	Fizyka. Podręcznik dla klasy ósmej szkoły podstawowej. Pod red. M. Pilata. Wyd. od 1986 r.

191.	Ilczuk H., Kurek E. – Konkursy z fizyki. Wybór zadań. Wyd. od 1992 r.
192.	Kaczorek H., Słowko Z. – Zadania z fizyki dla szkoły podstawowej. Wyd. od 1989 r.
193.	Lukaszyk W. J. – Olimpiada fizyczna w szkole podstawowej. Wyd. od 1987 r.
194.	Pańków M., Sycz A. – W kosmos na plechotę. Wyd. od 1987 r.
195.	Subieta R. – Zbiór zadań z fizyki dla szkoły podstawowej. Wyd. od 1990 r.
	Książki dla nauczycieli fizyki
196.	Blinowska A. i in. – Fale, cząstki, atomy. Wyd. 1986 r.
197.	Bulak W. L. – Zjawiska optyczne w przyrodzie. Wyd. 1987 r.
198.	Ginter J. – Nauczanie fizyki w klasie 6. Wyd. 1985 r.
199.	Gorzowski W., Szymacha W. – Pola i ruch. Wyd. 1986 r.
200.	Tokar D. i in. – Doświadczenia z fizyki dla szkoły podstawowej. Wyd. 1990 r.
	Chemia Podręczniki
201.	Kluz, Łopata K. – Chemia. Podręcznik dla klasy siódmej i ósmej szkoły podstawowej. Wyd. od 1991 r.
	Książki pomocnicze
202.	Kwiatkowski Z. – Testy z chemii dla klas 7 i 8. Wyd. od 1989 r.
203.	Mikulska J., Nędzyński L. – Zbiór zadań z chemii dla klas 7-8. Wyd. od 1987 r.
204.	Sękowski S. – Na przelaj przez chemię. Wyd. od 1989 r.
	Książki dla nauczycieli chemii
205.	Karpiński W. – Środki dydaktyczne w nauczaniu chemii. Wyd. 1988 r.
206.	Nędzyński Z., Mikulska J. – Zadania w nauczaniu chemii. Wyd. 1988 r.

	Plastyka Podręczniki
207.	Stopczyk S. – Plastyka. Klasa 4. Wyd. od 1981 r.
208.	Stopczyk S. – Plastyka. Klasa 5. Wyd. od 1982 r.
209.	Stopczyk S. – Plastyka. Klasa 6. Wyd. od 1983 r.
210.	Stopczyk S. – Plastyka. Klasa 7. Wyd. od 1984 r.
211.	Stopczyk S. – Plastyka. Klasa 8. Wyd. od 1985 r.
	Książki pomocnicze
212.	Hohensee-Ciszewska H. – ABC wiedzy o plastyce. Wyd. od 1991 r.
	Książki dla nauczycieli plastyki.
213.	Bernaciński S. – Liternictwo. Wyd. 1990 r.
214.	Brogowski L. – Sztuka i człowiek. Wyd. 1990 r.
215.	Brogowski L. – Sztuka w obliczu przemian. Wyd. 1990 r.
216.	Dyakiewicz A. – 45 minut o sztuce. Wyd. 1990 r.
217.	Dzieje sztuki polskiej. Praca zbiorowa pod red. B. Kowalskiej. Wyd. 1988 r.
218.	Dzieje sztuki powszechnej. Praca zbiorowa pod red. B. Kowalskiej. Wyd. 1990 r.
219.	Metodyka plastyki w klasach 4–8. Praca zbiorowa pod red. S. Popka. Wyd. 1989 r.
	Muzyka Podręczniki
220.	Lipska E., Przychodzińska M. – Muzyka. Klasa 4. Wyd. od 1981 r.
221.	Malko D. – Muzyka. Klasa 5. Wyd. od 1982 r.

222.	Lipska E., Przychodzińska M. – Muzyka. Klasa 6. Wyd. od 1983 r.
223.	Malko D., Przychodzińska M. – Muzyka. Klasa 7. Wyd. od 1984 r.
224.	Malko D., Stokowska M. – Muzyka. Klasa 8. Wyd. od 1985 r.
	Książki pomocnicze
225.	Komorowska M. – Zaproszenie do muzyki. Wyd. od 1989 r.
226.	Poniatowska I. – Słownik szkolny. Muzyka. Wyd. od 1991 r.
	Książki dla nauczycieli muzyki
227.	Lipska E., Przychodzińska M. – Muzyka w klasie 4. Wyd. 1990 r.
228.	Lipska E., Przychodzińska M. – Muzyka w klasie 6. Wyd. 1991 r.
229.	Malko D. – Muzyka w klasie 5. Wyd. 1990 r.
230.	Malko D., Przychodzińska M. – Muzyka w klasie 7. Wyd. 1985 r.
231.	Malko D., Stokowska M. – Muzyka w klasie 8. Wyd. 1986 r.
232.	Schaeffer B. – Dzieje muzyki. Wyd. 1986 r.
233.	Stankowska K. – Chór w szkole. Wyd. 1988 r.
234.	Wacholc M. – Zaśpiewajmy. Pieśni dla chórów szkolnych na głosy równe. Wyd. 1986 r.
235.	Wacholc M. – Śpiewnik polski. Wyd. 1991 r.
	Technika Podręczniki
236.	Bober W., Zarzecka B. – Technika. Podręcznik – zeszyt ćwiczeń dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Wyd. od 1992 r.
	Książki pomocnicze
237.	Kwaśnik L. – Uczymy się rękodziela. Wycinanki. Wyd. od 1992 r.

238.	Mincewicz K. – Technika. Zabawki i urządzenia elektroniczne. Wyd. od 1992 r.
	Książki dla nauczycieli techniki
239.	Chalas H. – Zajęcia praktyczne w szkole podstawowej. Wyd. 1991 r.
240.	Droszcz L. – Praca–technika. Zadania praktyczne dla klasy 4. Wyd. 1988 r.
241.	Kopeć K. – Praca–technika. Zajęcia praktyczne dla klasy 6. Wyd. 1992 r.
242.	Droszcz L. – Praca–technika. Zajęcia praktyczne dla klasy 7. Wyd. 1990 r.
243.	Jefimow W. W. – Pracownia introligatorska w szkole i w domu. Wyd. 1986 r.
244.	Kozak W. – Praca–technika. Nauczanie w klasie 8. Wyd. 1990 r.
245.	Praca–technika. Nauczanie w klasie 4. Red. B. Zarzecka. Wyd. 1990 r.
246.	Praca–technika. Nauczanie w klasie 5. Red. B. Zarzecka. Wyd. 1985 r.
247.	Praca–technika. Nauczanie w klasie 6. Red. B. Zarzecka. Wyd. 1990 r.
	Elementy informatyki Książki pomocnicze
248.	Adamska A., Czyżo E. – Mikrokomputerowy muzykant. Wyd. od 1990 r.
249.	Ginter J., Kutner R. – Komputerem w kosmos. Wyd. od 1991 r.
250.	Kania J. – Pierwsze kroki w LOGO. Wyd. od 1987 r.
251.	Sacha K. – Mikrokomputer w szkole i w domu. Wyd. od 1988 r.
252.	Wacławek R. – Przewodnik po mikroinformatyce. Wyd. od 1989 r.
253.	Życka-Sechman J. – BASIC. Programowanie na mikrokomputerze ZX Spectrum. Wyd. od 1991 r.

	Języki obce (nauka języków obcych w zależności od warunków kadrowych szkoły oraz zainteresowań uczniów)
	Język angielski Podręczniki
254.	Różycka A. – <i>It's Easy</i> . Wyd. od 1992 r.
255.	Różycka A. – <i>It's Easy. Activity book</i> . Wyd. od 1992 r.
256.	Zawadzka A., Moszczak E. – <i>English Is Fun 1. Podręcznik dla szkół podstawowych</i> . Wyd. od 1982 r.
257.	Zawadzka A. – <i>English Is Fun 2. Podręcznik dla szkół podstawowych</i> . Wyd. od 1982 r.
258.	Smólska J. – <i>Active English. 3 rok nauki</i> . Wyd. od 1986 r.
	Książki pomocnicze
259.	Dąbrowski K. – <i>American Kaleidoscope</i> . Wyd. od 1991 r. (+ kaseta)
260.	Dąbrowski K. – <i>Co za czasy? Ćwiczenia gramatyczne dla młodzieży</i> . Wyd. od 1991 r.
261.	Komorowska H. – <i>Testing English</i> . Wyd. od 1987 r.
262.	Moszczak E., Smólska J., Szymańska B. – <i>Szkolny słownik angielsko-polski</i> . Wyd. od 1992 r.
263.	Smólska J. – <i>Gramatyka języka angielskiego</i> . Wyd. od 1974 r.
	Język francuski Podręczniki
264.	<i>Trampoline. Podręcznik języka francuskiego dla najmłodszych uczniów</i> . Wyd. od 1992 r.
265.	Zajac M., Schubert A., Bielecki M. – <i>Trampoline. Zeszyt ćwiczeń</i> . Wyd. od 1992 r.
266.	Milecki A. – <i>Chez les Français 1. Podręcznik dla szkół podstawowych</i> . Wyd. od 1982 r.

267.	Milecki A. – Chez les Français 2. Podręcznik dla szkół podstawowych. Wyd. od 1982 r.
268.	Milecki A. – Chez les Français 3. Podręcznik dla szkół podstawowych. Wyd. od 1982 r.
269.	Milecki A. – Chez les Français 4. Podręcznik dla szkół podstawowych. Wyd. od 1983 r.
	Książki pomocnicze
270.	Lipska A. – Szkolny słownik polsko-francuski. Wyd. od 1992 r.
271.	Lipska A. – Szkolny słownik francusko-polski. Wyd. od 1991 r.
272.	Łozińska M. – Gramatyka języka francuskiego. Wyd. od 1980 r.
273.	Platków A., Jaworowski M. – Gramatyka języka francuskiego w ćwiczeniach. Wyd. od 1990 r.
274.	Szumlewicz T. – Exercices auto-correctifs. Wyd. od 1990 r.
	Język niemiecki Podręczniki
275.	Talik W. – Deutsh für Kinder. Podręcznik dla najmłodszych uczniów. Wyd. od 1992 r.
276.	Honsza J., Honsza N., Koczy K. – Anfang und Fortschritt 1. Podręcznik dla szkół podstawowych. Wyd. od 1982 r.
277.	Honsza J., Honsza N. – Anfang und Fortschritt 2. Podręcznik dla szkół podstawowych. Wyd. od 1982 r.
278.	Pfeiffer W., Karolak Cz., Drażyńska-Deja M. – Deutsch mal anders 3. Podręcznik języka niemieckiego. 3 rok nauki. Wyd. od 1986 r.
	Książki pomocnicze:
279.	Nikiel A. – Szkolna gramatyka języka niemieckiego. Wyd. od 1963 r.
280.	Rosiński E. – Wollen heißt Können. Ćwiczenia sprawdzające. Wyd. od 1985 r.

281.	Ząbecka J. – Szkolny słownik niemiecko–polski. Wyd. od 1991 r.
282.	Ząbecka J. – Szkolny słownik polsko–niemiecki. Wyd. od 1992 r.
	Język rosyjski Podręczniki
283.	Harczuk Z., Figarski W., Pawlik A. – Język rosyjski. Klasa 5. Wyd. od 1983 r.
284.	Oziębło P. – Język rosyjski. Klasa 6. Wyd. od 1984 r.
285.	Poznański J. – Język rosyjski. Klasa 7. Wyd. od 1985 r.
286.	Oziębło P. – Język rosyjski. Klasa 8. Wyd. od 1986 r.
	Książki pomocnicze
287.	Karolak S., Krukowska M. – Praktyczna gramatyka rosyjska. Wyd. od 1974 r.
288.	Palińska K., Paliński A. – Ćwiczenia gramatyczne z języka rosyjskiego. Wyd. od 1990 r.
289.	Tymińska J. – Pierwsze szagi. Zbiór ćwiczeń z języka rosyjskiego dla klas V–VI. Wyd. od 1986 r.
	Książki dla nauczycieli języków obcych
290.	Brzeziński J. – Nauczanie języków obcych dzieci. Wyd. 1987 r.
291.	Chodkiewicz H. – O sprawności czytania w nauczaniu języka obcego. Wyd. 1986 r.
292.	Ćwiczenia komunikacyjne w nauce języka obcego. Praca zbiorowa pod red. H. Komorowskiej. Wyd. 1988 r.
293.	Kurs edynburski językoznawstwa stosowanego. Tom I i II. Wyd. 1983 r.
294.	Kaczmarek St. – Wstęp do bilingwalnego ujęcia nauki języka obcego. Wyd. 1988 r.
295.	Ur P. – Nauczanie rozumienia słowa mówionego. Wyd. 1989 r.

